

Gasilska zajednica dravske banovine
v Ljubljani
Št. 2515

Ljubljana dne 28. marca 1940.

Vabilo

Na osnovi § 57 zakona o organizaciji gasilstva sklicujemo

REDNO LETNO SKUPŠČINO

Gasilske zajednice drav. banovine za nedeljo, dne 21. aprila 1940,
ob 9^h dopoldne v verandni dvorani hotela Union v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev.
2. Čitanje zapisnika V. redne glavne skupščine z dne 16. aprila 1939.
3. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika.
4. Poročilo poslovalcev osrednjega odbora:
  - a) starešine,
  - b) tajnika,
  - c) blagajnika,
  - č) gasilskega inspektorja.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Odobritev proračuna za leto 1940.
7. Volitve osrednjega in nadzornega odbora ter 4 predstavnikov za Zvezino upravo in 4 namestnikov.
8. Poročilo o »Gasilcu«.
9. Poročilo o »Samopomoči«.
10. Samostojni predlogi.
11. Slučajnosti.

V smislu § 52 toč. 5 zakona o organizaciji gasilstva je mogoče razpravljati o predlogih članov zajednice samo tedaj, če so predloženi starešinstvu vsaj 3 dni pred skupščino.

Vsaka župa pošlje na skupščino zajednice po dva predstavnika v smislu §§ 32 in 50 zakona o organizaciji gasilstva.

Vsi predstavniki gasilskih žup morajo imeti poverilnice Gasilske zajednice, s katerimi se izkažejo, da so upravičeni zastopati župo na skupščini zajednice.

Po § 50 zakona o organizaciji gasilstva sestavljajo skupščino zajednice: osrednji odbor, nadzorni odbor in po dva predstavnika vsake župe.

Vabimo vse člane zajednice, da se sklicane skupščine gotovo udeleže.

S tov. gasilskim pozdravom: NA POMOČ!

Tajnik:

Mežek Franc l. r.

Starešina:

Dr. Kodre Franc l. r.

Pred triletno skupščino zajednice

Vsako leto dajejo gasilske edinice (čete, župe in zajednice) obračune o svojem delovanju, vendar praviloma le vsako tretje leto volijo na novo svoje poslovalce, poveljnike in starešine. Zato so triletne skupščine gasilskih edinic, ki sodijo o delu poslovalcev in jih na novo volijo, pomembnejše in važnejše ko druge vsakoletne skupščine.

Letos so slovenski gasilci po veliki večini čet sodili o delu svojih poslovalcev za pretekla tri leta. Po svojih odposlancih na skupščinah žup so odobrili delovanje župnih starešin in župnih uprav ali pa so o njihovem delovanju izrazili nezadovoljstvo in si izvolili druge. Po svojih župnih odposlancih bodo naši gasilci mogli na skupščini Gasilske zajednice povedati svoje mnenje in odobriti ali obsoditi delovanje sedanjega starešinstva in osrednjega odbora slovenske Gasilske zajednice.

Sedanje starešinstvo in sedanji osrednji odbor bosta ne samo z za-vestjo, da sta storila svojo dolžnost, ampak tudi s ponosom mogla poročati o svojem delu in pokazati uspehe, ki jih do danes niti v slovenskem niti v celem jugoslovanskem gasilstvu ni še nikdo v tako kratki dobi dosegel.

Naše gasilstvo je v poslednjih 3 letih pazljivo sledilo delu svojih pooblaščenecv v zajednici. Vedno in povsod se je čutila ne samo resna in trdna volja za red in disciplino, ampak tudi, in to predvsem, volja in namen, slovensko gasilstvo izpopolniti in ga čimbolj usposobiti za njegove velike in težke naloge. Vodstvo slovenskih gasilcev pa ni pozabilo pri vsem svojem delu na gmotno stanje gasilskih edinic in jim gospodarsko pomagati, skrbeti pa tudi sicer za boljšo bodočnost slovenskega gasilstva z organizacijo in vzgojo gasilske mladine.

Preveč je dela, ki ga je v zadnjih 3 letih bilo v slovenskem gasilstvu opravljenega, da bi ga bilo mogoče tu podrobno naštevati. Treba je pa v splošnem poudariti gotove stvari, ki so se zgodile in ki je o njih mogoče dati vsaj malo pregleda.

Predvsem moramo ugotoviti, da je v organizatornem pogledu naše gasilstvo v zadnjih 3 letih napredovalo, se uredilo in ustalilo. Nove prilike, ki jih je ustvaril zakon o organizaciji gasilstva pred leti, so zahtevale energično vodstvo, ki je moglo našo gasilsko organizacijo na danih temeljih graditi in izpopolniti. Zato je bilo predvsem potrebno uvesti pri vseh edinicah dobro delujočo administracijo. V zajednici se je organizirala brezhibno delujoča pisarna, poslovalci čet in žup so se šolali in vežbali na posebnih administrativnih tečajih, na novo se je uredila uprava in tudi uredništvo lista »Gasilca«, vsakoletni gasilski koledarček je dobil novo in praktično vsebino in obliko in urejeno je bilo končno vprašanje gasilskih odlikovanj, ki so prejšnja leta in desetletja povzročala toliko zmede, preprirov in zamer, pa tudi zlorab in obtoževanja.

Sedanje vodstvo naše gasilske zajednice ni nikdar oklevalo in je smotrno delovalo na to, da se je slovensko gasilstvo zopet pridružilo slovenskemu narodnemu pokretu in njegovim načelnim zahtevam, kar so v prejšnjih letih posamezni »vodje« slovenskih gasilcev zanemarjali in s svojim delovanjem gasilstvo odtujevali narodu. Morda je ravno to delo bilo najmanj opaženo, čeravno je ponekod naletelo na največje ovire in nasprotnike. Gasilci dravske banovine so v zadnjih 3 letih ponovno jasno in odkrito povedali, da so slovenska narodna organizacija in da hočejo delati in živeti z narodom v vseh njegovih dobrih in hudih časih.

Morda je bilo narodno-kulturnega dela med nami še premalo. Vsaj podrobnega dela bi gotovo moglo biti več. Ustvarjena pa je trdna osnova, da se bo moglo tudi to delo vršiti nemoteno in smotrno, kakor se opravlja drugo delo.

Nikdar pa se ni toliko, ko v zadnjih treh letih, v slovenskem gasilstvu storilo za tehnično izpopolnitev, za dobro in smotrno šolanje gasilskih častnikov in za nabavljanje gasilske opreme in potrebščin. Pred tremi leti ni imelo slovensko gasilstvo razen nekaterih organizatornih predpisov in zastarelega vadnika nikakih pripomočkov in učil za strokovno izobraževanje. List »Gasilec«, urejevan brez načrta in po napačnih načelih, je prišel med gasilci popolnoma ob veljavo, ker ni nudil tistega, kar bi nuditi moral, to je strokovnega pouka. Slabe posledice prejšnjih dolgih let se še danes poznajo in še danes večina slovenskih gasilcev sodi list po onem, kakršen je bil pred tremi in več leti. V zadnjih treh letih je ta list ustvaril slovenskim gasilcem učne pripomočke in strokovne knjige, ki jih nimajo nikjer drugod v Jugoslaviji in jih imajo tudi gasilci velikih tujih narodov malo. Cela vrsta knjig: Vadnik za redovno vajo, Samarijan, Gozdni požari, Reševanje iz vode, Gasilska strategija, Gasilska taktika itd. pričajo, da je vodstvo slovenskih gasilcev po načrtu pripravljalo sredstva in prilike za tehnično izpopolnitev naših gasilcev. Skrb za strokovne knjige je zahtevala mnogo dela in žrtev, je pa imela uspehe, saj je ustvarjena trdna podlaga za strokovno šolanje in urjenje gasilstva.

Strokovno tehnični tečajji, iz katerih je prišlo 735 izvežbanih in izpranih gasilskih častnikov-poveljnikov, že kažejo svoje uspehe; v večini gasilskih čet, katerih člani so bili na tečajjih, je zavel nov duh reda in discipline in novo pojmovanje gasilskega dela in dolžnosti. — Samarijanski tečajji, ki so se vršili po posebnih od zajednice izdanih predpisih pri nekaterih župah in še pravilnika o samarijanskih odsekih in tečajjih so ustvarili solidno podlago za smotrno organizacijo samarijanskega dela in za izpopolnjevanje gasilcev zanj. — Žalibog ni bilo mogoče uresničiti lepe zamisli, da bi se postavila v Ljubljani gasilska šola, ki bi gotovo mogla postati in biti stožer vsega gasilskega dela v naši lepi Sloveniji.

Zajednica je pa svoje delovanje v zadnjih treh letih usmerila tudi drugam. Naše gasilske čete so vedno z izredno pridnostjo, marljivostjo in samozatajevanjem zbirale sredstva za nabavo gasilskih potrebščin in opreme. Pri nakupu so pa dostikrat radi nepoznavanja stvari ali pa tudi iz drugih razlogov utrpele veliko škodo. Zajednica je predvsem uveljavila predpise, da ne sme nobena gasilska edinica kupiti in tudi nobena tvrdka prodati gasilskega orodja brez posebnega odobrenja. Zajednica sama je po svojih strokovnjakih zahtevala in s posebej nabavljenimi pripomočki izvrševala kontrolo nad takimi dobavami in tako preprečila mnogo škode. Še dalje je šlo vodstvo: ustanovljena je bila posebna nabavljalna zadruga za nabavo gasilskih potrebščin in opreme, ki more ne samo natančno kontrolirati nabave gasilskih edinic, ampak jim tudi olajšati nabave in nakupe ter zmanjšati nabavne stroške. Nabavljalna zadruga je gotovo najbolj koristna ustanova za slovensko gasilstvo, kar jih je to dosedaj imelo in jih ima. Ko se bo poleg nabavljalne zadruge ustanovila še kreditna zadruga, bodo mogle gasilske edince laže nabavljati in kupovati pa tudi plačevati svoje dolgove. Sanacija naših gasilskih čet je velikansko delo, ki se je v zadnjih treh letih pripravljalo, ki se pa še ni moglo opraviti, ker je bilo preveč drugega dela.

Tudi na gasilce-posameznike, ki imajo pri svojem prostovoljnem požrtvovalnem delu poleg gmotne škode mnogokrat tudi škodo na zdravju in celo svoje življenje izgubijo pri delu za bližnjega, je vodstvo slovenskih gasilcev mnogo mislilo. Posrečilo se mu je skleniti ugodno zavarovanje zoper nezgode pri gasilskih opravilih, le žalibog, da gasilci tega lepega namena niso zadosti razumeli. Potrebno pa bo misliti na to, kako bodo sčasoma vsi izvršujoči člani, izvežbani gasilci, zavarovani za male premije in za zadostne vsote. — Vodstvo zajednice je saniralo gasilsko »Samopomoč« za primer smrti in sedaj ta samopomoč zopet lepo deluje.

Tudi za svoj podmladek je slovensko gasilstvo v zadnjih letih našlo več smisla in gasilski kongres je že pokazal lepe uspehe prizadevanja vodstva, da se mladi gasilci smotrno organizirajo in vzgajajo, da bodo odrasli za vnete in dobre gasilce. Brez mladih gasilcev si našega udejevanja ne moremo več misliti in le potrebno je, da bomo organizaciji in vzgoji mladih gasilcev posvetili največjo skrb.

Po svojih zastopnikih v Gasilski zvezi je slovensko gasilstvo odločilno posegalo v delovanje in razvoj celokupnega jugoslovanskega gasilstva. Radi umerjenega ravnanja svojih odposlancev je nehote prišlo na vodstvo jugoslovanskega gasilstva. Odposlanci slovenskih gasilcev so živo sodelovali pri vseh važnih zadevah, ki so se obravnavale v najlepši naši skupni jugoslovanski organizaciji. V kritičnih trenutkih, ki so se v jugoslovanskem gasilstvu zadnja leta pojavljali, je slovensko gasilstvo po svojih odposlancih vedno našlo pravo pot za konstruktivno delo in s tem v zadnjih letih večkrat storilo neprecenljive usluge tudi gasilstvu drugih zajednic v naši državi.

Po Gasilski zvezi pa tudi drugače je slovensko gasilstvo večkrat stopilo v stike ne samo z mednarodnim tehničnim gasilskim odborom, ampak tudi z organizacijami in vodstvi gasilcev slovanskih in velikih tujih narodov. Zvezi slovanskega gasilstva je naše gasilstvo dalo starešino.

Gotovo je gasilski kongres v Ljubljani v avgustu 1939 pokazal na dosedaj najbolj viden način udejevanja slovenske gasilske organizacije in njenega vodstva ne samo v zadnjih treh letih, ampak gotovo ves čas njenega obstoja.

Letošnja skupščina Gasilske zajednice je pomemben dogodek za slovensko gasilstvo. Na njej bo vodstvo polagalo račune o opravljenem delu, ali določene bodo tudi smernice in napravljeni načrti, kako graditi in delati naprej na temeljih, ki so bili v zadnjih treh letih napravljeni. V izrednih prilikah, ki vplivajo na naše delo, bo potrebno nadaljevati zidanje naše veličastne zgradbe, pri tem pa upoštevati vedno nove zahteve in naloge, ki bodo brez dvoma prihajale. Oni, ki bodo zidali našo gasilsko bodočnost, bodo morali pozabiti nase in s pravo gasilsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo nositi breme in težkoče dela. »Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.« In v časih, ki prihajajo, bodo člani vodstva slovenskih gasilcev morali z dobro voljo in trdno zavestjo vzeti breme nase in storiti več ko drugi državljani za narod naš in našo težko priborjeno Jugoslavijo. Kr.

Gasilski avtomobil na šasiji PUCH, z motorjem Ford tipa A, v dobrem stanju, za gasilske čete na deželi jako prikladen, po zelo ugodni ceni na prodaj pri mariborski gasilski četi.

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 78. seje zvezinega starešinstva, ki je bila 9. marca 1940. — Starešina tov. Snój je poročal o sestanku zastopnikov slovenskega, hrvaškega in srbskega gasilstva v Zagrebu, na katerem so se pomenili in izrazili željo, da ostane **gasilstvo v celi državi enotno** in da se na seji zvezine uprave tudi sprejme primeren predlog.

Inspekcija državne brambe je zvezo s posebnim razpisom obvestila, da je ustanovljena »**komanda teritorialne zračne brambe — ravnateljstvo za pasivno brambo v Beogradu**«. Zveza bo v bodoče vse svoje zadeve, kolikor se tičejo ministrstva vojske, obravnavala z novo ustanovljenim poveljstvom. Štab teritorialne zračne brambe je obvestil zvezo o **oprostitvi od poziva na vojaško službo vseh prevoznih sredstev**, ki služijo svrham brambe pred letalskimi napadi, in sicer pri gasilski, zdravstveni, kemijski in tehnični službi. (Primerjaj oba razpisa spodaj! — Opomba uredništva.)

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je obvestilo zvezo o korakih, ki jih je podvzelo pri pristojnih ministrstvih glede vežbanja za gasilsko službo vseh oseb, ki so uslužbene pri ustanovah prizadetih ministrstev, in sicer v smislu čl. 31 uredbe o državni mobilizaciji.

Komisija za preizkušnjo ročnih brizgaln na vedro je preizkusila ročno brizgalno »ustalac« in jo odobrila ter se da tvrdki Trajković atest za izdelavo takih brizgaln.

Gasilski list »Požarna odbrana« vsebuje tehnične predpise št. 2 (o gasilskih čeladah). Zvezino starešinstvo bo tehnične predpise ponatisnilo iz imenovanega lista.

Starešinstvo je sestavilo in sprejelo proračun za leto 1940./41. in sklenilo, predložiti ga zvezini upravi v odobritev.

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je izdelalo poseben **načrt navodil o nadzorstvu glede plačevanja prispevkov v banovinske gasilske sklade**; zvezina uprava je ta načrt na svoji seji v Ljubljani dne 14. avgusta že odobrila. Pristojno ministrstvo bo naprošeno, da se navodila čimprej uveljavijo.

Na predlog starešine Snoja je bilo sklenjeno, da se predloži zvezini upravi predlog, naj bo v letu 1941. kongres jugoslovanskega gasilstva v Beogradu.

Iz 16. seje zvezine uprave dne 9. in 10. marca v Beogradu. Seji so prisostvovali vsi člani zvezine uprave razen ing. Bore Popovića, Ivana Buligovića in Dragoslava Lazića. — Zapisnik zadnje seje je bil odobren brez pripombe.

Na dnevnem redu te seje so bile sledeče zadeve: odobritev proračuna za leto 1940./41.; tehnični predpisi za gasilsko opremo; razprava o predstavi članov zvezine uprave, ki so zahtevali sklicanje seje, in drugo.

Preden je začela uprava razpravo o drugi točki dnevnega reda, je zvezin starešina po odobritvi uprave spremenil dnevni red v toliko, da je dal v razpravo najprvo četrto točko dnevnega reda. Delegati gasilskih zajednic donavske, drinske, vardarske, moravske, vrbaske in zetske banovine so predložili posebno resolucijo, ki je izzvala živahno razpravo. O vsebini resolucije uprava ni sklepala, ampak je bila seja prekinjena ter

so sporazumno določeni zastopniki šli h gospodu ministru za telesno vzgojo naroda, ki naj bi jim dal gotova pojasnila. Po posredovanju pri g. ministru je zvezina uprava sprejela sledeči sklep:

»O priliki, ko so brat dr. Pavičić in tovariši predložili neko predstavko, zvezina uprava, opirajoč se na svojo resolucijo od 9. februarja 1939, da je treba gasilstvo čimprej preurediti v smislu popolne samouprave gasilskih zajednic, posebno pa še, ker predvideva uredba o banovini Hrvatski prenos gasilskih poslov na bansko oblastvo banovine Hrvatske, izraža mnenje, da je potrebno, da pristojni činitelji čimprej uveljavijo končno odločitev v smislu navedene resolucije.

V pričakovanju skorajšnje odločitve v tem vprašanju, sklene zvezina uprava, da se do nadaljnjega ne skliče nova seja zvezine uprave.

Starešinstvo bo do nadaljnjega opravljalo vse tekoče posle.

V svrhu čim tesnejših stikov z onimi zajednicami, ki v zvezinem starešinstvu niso zastopane, se določi odbor treh oseb, in sicer bratov Snoja Franca, Svobode Branka in Rajića Time, ki se sestane redno vsak mesec v svrhu posvetovanja in medsebojnega obveščanja o gasilskem delu.

Z ozirom na nerešena vprašanja nameravane preureditve gasilske organizacije, zvezina uprava ne uveljavlja predloženega proračuna, temveč sklene, da se v okviru ustvarjenih dohodkov za prihodnje proračunsko leto 1940./41. izvršuje proračun po onem za leto 1939./40. in uporabljajo krediti samo za redne tekoče potrebe zvezinega poslovanja.«

Vojaškim oblastvom je podrejeno gasilstvo v svoji službi za pasivno brambo. Inspekcija državne brambe pri ministrstvu vojske in mornarice je s svojim razpisom št. 1365 od 27. februarja 1940 obvestilo zvezo o sledečem:

»Z uredbo o komandi teritorialne zračne brambe Dj. br. 85 od 3. januarja 1940 je bila ustanovljena in je začela delovati v okviru komande teritorialne zračne brambe **„Direkcija za pasivno zaščito“**, v katere delokrog spadajo sledeče zadeve:

1. strokovno izobraževanje, propaganda in vežbanje prebivalstva za zaščito pred letalskimi napadi, proučevanje vprašanj, ki so v zvezi z evakuacijo prebivalstva, kakor tudi izvršitev vseh priprav za evakuacijo;

2. organizacija kemijske službe, taktična in tehnična uprava bojnih trupov in sredstvo za zaščito pred bojnimi strupi, vse to v namenu, zaščititi državo in prebivalstvo v primeru vojne, organizacija zdravstvene službe v zaščito prebivalstva pred letalskimi napadi;

3. gasilska služba in

4. tehnična gradbena služba v zvezi z zaščito prebivalstva pred letalskimi napadi (maskiranje, postavitve zaklonišč, tehnična pomoč).

Gornje obvestilo je bilo izdano,

a) da se v bodoče vsa službena dopisovanja, ki so v zvezi z gori navedenimi vprašanji, pošiljajo na naslov: **„Komanda teritorialne zračne brambe — direkcija za pasivno zaščito v Beogradu“** in ne, kakor do sedaj, inspekciji državne brambe, in

b) da se o tem obvestijo vse gasilske ustanove.«

(Zvezin razpis št. 474 od 15. marca 1940.)

Gasilska vozila — oprostitev od vojaške službe. Štab teritorialne zračne brambe — direkcija za pasivno zaščito — objavlja preko Gasilske zveze sledeči razpis:

»Na razna vprašanja, ki jih je prejela inspekcija državne brambe glede oproščanja prevoznih sredstev, tudi posebnih vozil, ki služijo potrebam zaščite pred letalskimi napadi, kakor tudi glede dobave teh vozil po mestnih odborih, pojasnjuje direkcija za pasivno zaščito sledeče:

1. V pravilih o dopolnjevanju vojne sile s popisano živino in s prevoznimi sredstvi, Dj. br. 1461 od 18. januarja 1940, je v čl. 27 tč. 2 povedano sledeče:

Tako v miru kakor tudi v vojni se oprostijo od dajanja živine in prevoznih sredstev vse one ustanove (tovarne, zavodi, podjetja), ki bodo po uredbi o oprostitvi vojaških obveznikov od poziva na vojaško dolžnost v miru in vojni ali po drugih naredbah določene, da delajo za državno brambo ali za važne splošne državne potrebe, in sicer samo za oni čas, ko dejansko delajo za te svrhe.

Oprostitev velja za ono živino in ona prevozna sredstva, ki jih imajo dotične ustanove v mirnem času in ki so ustanovam neobhodno potrebna ali ki jih bodo nabavile za časa vojne, če se bo delo moralo razširiti in pomnožiti, vendar pod pogojem, da se nabave vršijo med živino in prenosnimi sredstvi, ki niso določena za vojaške potrebe.

Vsa državna prevozna sredstva, ki jih imajo pošta in telegrafsko-telefonske ustanove za službene potrebe prometa, se oprostijo od poziva v miru in v vojni.

Vsa posebna vozila, ki služijo zaščiti pred letalskimi napadi, in sicer gasilski, zdravstveni, kemijski in tehnični službi, se oprostijo od poziva v miru in v vojni.

Rešitve o oprostitvah take živine in prevoznih sredstev izdajajo komandanti armijskih oblastev, na katerih ozemlju se dotične ustanove nahajajo.

(Prošnje za oprostitev gasilskih in sanitetnih vozil kakor tudi onih vozil, ki so določena za kemijsko in tehnično službo v primeru letalskih napadov, bo po razpisu od 20. III. 1940 vložila kraljevska banska uprava skupno ter je zahtevala od občin vse potrebne podatke. Podatki bi morali že 1. IV. t. l. biti na banski upravi. — Opomba uredništva.)

2. Z dopolnitvijo pravilnika o zaščiti pred letalskimi napadi prvi del, Dj. br. 8127/39, je tudi urejeno vprašanje o dodeljevanju prevoznih sredstev za svrhe izseljevanja. Dotična dopolnitev se glasi:

Dodelitev prevoznih sredstev (voz in kamijonov) za svrhe, omenjene v odst. 5 tč. 7 pod v) tega pravilnika, kakor tudi za preseljevanje onih državnih in samoupravnih uradov in ustanov, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, bodo zahtevali pristojni krajevni odbori ter uradi in ustanove z utemeljenimi predlogi preko komand vojaških okrožij od pristojnega komandanta divizijskega oblastva.

Komandant divizijskega oblastva bo za vsak konkreten primer posebej odločil o dodelitvi potrebnih prevoznih sredstev za nujno potreben čas in to predvsem od nerazporejenih in rezerviranih v smislu določil tč. 5 in 6 čl. 71a pravil o prevodjenju.«

(Zveza je gornje objavila s svojim razpisom št. 542 od 15. marca 1940.)

»**Bojni strupi**« je naslov knjigi, ki je pred kratkim izšla v drugi dopolnjeni in razširjeni izdaji. Spisal jo je sanitetni polkovnik dr. Milivoj Radulović in ing. chem. Darinka Nikolić. V knjigi so podrobno razložene kemijske posebnosti, pridobivanje, dokazovanje in uničevanje bojnih strupov. V drugem delu knjige je razložena organizacija zdravstvene službe

in nudenje prve pomoči na licu mesta, kakor tudi zdravljenje zastrupljenih po bojnih strupih in po ogljikovem monoksidu. V tretjem delu je podrobno obdelana zaščita ljudi, živali in živil (maske, zaščitne obleke, izolirni aparati itd.). — Knjiža obsega 320 strani in je opremljena z 91 slikami ter 15 tabelami.

V prednaročilu stane knjiža 75 din, knjigotržna cena je pa 100 din. Predplačila je treba poslati na čekovni račun Poštne hranilnice št. 60.680.

Dr. Radulović in ing. Darinka Nikolić sta znana strokovnjaka v vseh vprašanih kemijske zaščite. Oba sta tudi med glavnimi predavatelji na tečajih za banovinske instruktorje, zdravnike, živinozdravnike, gasilce itd. Gotovo sta predvsem poklicana, pisati o kemijskih zadevah pri pasivni brambi, zato njuno knjižo toplo priporočamo vsem župam in četam.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Iz seje osrednjega odbora Gasilske zajednice dne 4. marca 1940.

Nekatere župe že prav pridno prirejajo **samarijanske tečaje**. Dne 11. II. 1940 so se vršili samarijanski izpiti v Šmarju pri Jelšah. Opazilo se je, da se zlasti dežela v lepem številu odzove vabilu k udeležbi za samarijanske tečaje. Tečaj je trajal 2 mesca. Ljudje so hodili po 2 do 3 ure daleč na tečaj. Povprečna udeležba je bila 100 do 130 oseb. Izpite je poglajalo 84 tečajnikov, ki so vsi dobro odgovarjali.

Nekatere **čete si nabavljajo motorke** brez zadostnih finančnih sredstev, kar povzroči mnogokrat tožbe, cesije in slično, končno pa pride celo do odvzema motork. Tako postopanje je treba preprečiti. Zajednica načelno ne bo dovolila nakupa motorke, dokler nima četa zagotovljenih finančnih sredstev, in sicer vsaj polovico v gotovini, drugo polovico pa v garanciji plačila zmožnih. Tudi preizkušnja se ne sme dovoliti, dokler ni predložena in odobrena pogodba. Načelno je treba na tem stališču vztrajati in naj se zato tudi pogodbe v tem smislu sestavljajo. Zajednica bo izdelala **enoten obrazec kupne pogodbe za nakup vseh motornih brizgaln.**

Izvršen je **ponatís »Strategije«** in **»Reševanje iz vode«**, ki je izhajal v »Gasilcu«. Osrednji odbor je sklenil, da se pošlje vsaki četi po 2 izvoda »Strategije« in po 2 izvoda »Reševanje iz vode«, in sicer po en izvod brezplačno, drugi izvod pa za ceno 6 din za »Strategijo« in 4 din za »Reševanje iz vode«.

Isto velja za **»Gasilsko taktiko«**, ki bo tudi ponatisnjena. Vsaka četa bo prejela po 2 izvoda; prvega zastonj, drugega pa po ceni, ki se bo šele določila.

Osrednji odbor je sklenil čete ponovno opozoriti na **omejitev veselic**, ki morajo biti združene z javnim nastopom ali vsaj s prireditvijo vaje, o čemur so bile čete že svojčas po okrožnici opozorjene. Prirejanje veselice ne sme škodovati ugledu gasilske organizacije, zato se je treba ravnati po navodilih, ki so bila že svojčas v »Gasilcu« objavljena. Prireditelji morajo osebno odgovarjati za brezhiben potek prireditev. Četam, kjer so se ob priliki prireditev vršile kakšne nerednosti, ki kvarijo ugled naši organizaciji, župe ne smejo več dovoljevati prireditev.

Gasilska zajednica sestavlja **almanah o kongresu**, o čigar veličastnem poteku se zelo laskavo izražajo tudi inozemski delegati.

Gasilska zajednica je na splošno željo založila **diplome za častno članstvo ter pohvalno priznanje**, ki so umetniško prav lepo izdelane in ki jih čete lahko naroče po 20 din za komad pri Gasilski zajednici ali pa pri svoji gasilski župi.

Glede **nabavke motornih brizgaln** se sklene ravnati po predpisih Gasilske zveze, ki določajo, da mora vsaka tvrdka, ki izdeluje brizgalne, predložiti tipe posebni komisiji. Komisija potrdi tipe, ako odgovarjajo predpisom. Tako potrdilo mora imeti vsaka tovarna, ki hoče izdelovati brizgalne za gasilske čete. Posebna komisija zajednice pa mora še vsako brizgalno posebej preizkusiti. Z zadevo se bo pečal še zajednični tehnični odsek, ki bo dal osrednjemu odboru konkretne predloge.

Gasilska zajednica bo podpirala **prošnje za podpore** le onih čet, ki pri nabavi svojih motork pravočasno prosijo Gasilsko zajednico za preizkušnjo, odnosno ne sklepajo prej pravomernih pogodb z nobeno tvrdko in ki se točno pokoravajo izdanim predpisom.

V letu 1939. je Gasilska zajednica **odobrila nakup** 6 avtomobilov, 2 avtomobilskih brizgaln, 15 praporov, 1 ročne brizgalne, gradnjo 8 domov ter razširitev, odnosno adoptacijo 4 domov. Motornih brizgaln je bilo preizkušenih 49, od katerih so bile 3 prodane izven področja naše zajednice

Dne 2. in 3. januarja 1940 je bila **seja gasilske sekcije** tehničnega odbora banovinskega odbora za zaščito pred letalskimi napadi. Obravnavali so se predlogi za zaščito podstrešij pred požarom, ki jih je izdelala zajednica. Istočasno je bilo iznešeno tudi več predlogov v svrhu rešitve nujnih ter za gasilstvo važnih vprašanj, o katerih rešitvi bo zajednica gasilske edinice pravočasno obvestila.

Nekatere župe so poslale zajednici poročila o izvršenih **župskih tečajih o pasivni zaščiti**. Iz poročil se vidi, da so posvetile tej panogi vso potrebno pozornost. Zajednica je pošiljala v nujnih primerih in na zaprosilo na te tečaje svoje predavatelje. Gasilski inspektor je izdelal tudi predavanje o hišnem gasilstvu in samozaščiti pri letalskih napadih v obliki katekizma, ki ga je mestno poglavarstvo v Ljubljani na posebni anketi osvojilo. Gasilske čete bo zajednica s predmetno brošuro, ko bo izšla, seznanila.

Na seji osrednjega odbora so bile **potrjene naslednje župske uprave**: Krško, Kamnik, Maribor-mesto, Celje, Radovljica, Laško, Šmarje pri Jelšah. — Šestim župam so bili potrjeni predloženi proračuni za leto 1940.

Določeno je bilo, da se **skupščina Gas. zajednice** vrši 21. aprila 1940.

V zadevi predlogov za odlikovanje je osrednji odbor sklenil:

1. Kogar je župska uprava predlagala v odlikovanje in mu je bilo odlikovanje podeljeno, mu ga je treba izročiti.

2. Župske uprave naj prej predlog dobro proučijo, preden ga predložijo zajednici.

3. Podatki za podelitev odlikovanj morajo biti verodostojni; čete naj tozadevne podatke točno navedejo in župske uprave potrdijo.

Bencin za gasilske avtomobile in brizgalne. Vse tov. gasilske čete, ki posedujejo avtomobile, opozarjamo v smislu čl. 5 naredbe osrednje vlade št. 1460 (Službeni list kr. banske uprave dravske banovine 18 kos z dne 1. marca 1940), da prejemajo bencin za pogon svojih avtomobilov na karte.

Dovoljena jim je rezerva, ki pa ne sme biti večja od količine, ki si jo morejo nabaviti na 4 kupone kart, izdanih za njih vozila.

Za pogon motornih brizgaln svetujemo, da si priskrbijo gasilske čete dovoljenje od Finančne direkcije za bencin brez plačila državne trošarine. Tozadevno morajo čete poslati svoji župi prošnjo, ki jo kolkujejo z 10 din kolkom in priložijo kolek za 20 din. V prošnji je treba navesti znamko, tip, učinek motorja v KS in priložiti certifikat tovarne ali kakšno drugo potrdilo, iz katerega je razvidna poraba bencina na uro. Obenem naj navedejo tudi mesečno porabo bencina za povprečno 5—10 ur gašenja in preizkušeni (vaj) ter se sklicujejo na čl. 6 in 17 zgoraj navedene uredbe. Vse prošnje pošiljajo župe zajednici, ki jih bo skupno poslala Finančni direkciji v Ljubljani.

Oprostitev poveljnikov in gasilcev od vojaške službe. Gasilske čete naj čimprej sestavijo skupno s krajevnimi odbori za zaščito pred napadi iz zraka požarno-obrambne načrte svojega okoliša, ker le na podlagi teh načrtov je možno izposlovati oprostitev. Pripravlja se tudi dopolnilo k uredbi o oprostitvi mož od vojaške službe.

Uporaba gasilskih vozil in opreme za negasilske svrhe je strogo prepovedana. Mnogokrat se je zgodilo in dogaja se še, da se posebno gasilski avtomobili in vozovi uporabljajo za opravila, ki nimajo nikake zveze z gasilskim delom in udejstvovanjem. Odgovorni poslovalci gasilskih čet (poveljniki in predsedniki) večkrat ali sami uporabljajo gasilsko opremo ali pa dovoljujejo njihovo uporabo za tuje namene. (Za razne vožnje, za prevoz gasilcev k veselicam, za vožnje prijateljev in sorodnikov in podobno.) Večkrat dovolijo odgovorni poslovalci uporabo gasilske opreme tudi na zahtevo občinskih ali oblastvenih zastopnikov ali celo na zahtevo kakšnih političnih osebnosti. (Vožnje volilcev na volišče, prevozi občinskih odbornikov, prevozi raznih komisij in podobno.) Večkrat je odgovornemu poslovalcu težko odreči prošnji, vendar to ne sme biti težko onim, ki se svoje odgovornosti zavedajo, posebno sedaj ne, ko je ministrstvo za notranje posle ponovno prepovedalo uporabo gasilske opreme za svrhe, ki niso gasilske. **Poveljniki in predsedniki čet! Ne pustite v nobenem primeru in pod nikakim vplivom uporabljati gasilske opreme za druge namene kakor samo za gasilske.** Opirajte in sklicujte se na ukaz ministrstva notranjih poslov od 24. II. 1940, III. št. 5365, ki se glasi:

»Ministrstvo za telesno vzgojo naroda poroča s svojim dopisom O. br. 10.929/39 od 16. II. 1940, sledeče:

Podpisano ministrstvo je s svojim pismom O. br. 3923 od 19. VI. 1934 zaprosilo ministrstvo notranjih poslov, naj naroči vsem banskim upravam, da najstrožje prepovejo vsako uporabo gasilskih sprav, opreme in pribora, za katere koli druge svrhe, razen samo in izključno le za gašenje požarov, gasilske vaje ter nudenje pomoči pri nesrečah in elementarnih neugodah.

Po sporočilu gasilske zveze kraljevine Jugoslavije št. 2701/39 pa prihajajo vsak dan pritožbe od gasilskih organizacij v državi, da občine ne spoštujejo naredbe in razpisa ministrstva notranjih poslov od 26. VI. 1934, III. št. 22.915, ampak da nasprotno uporabljajo gasilce celo za razne posle in službe, ki z gasilsko službo niso v nobeni zvezi. (N. pr. za osebne šoferje županom, za prevoz smeti, za čiščenje in škropljenje ulic in parkov, za selitve občinskih odbornikov itd.)

Taka in slična opravila ubijajo ugled gasilcev in zelo škodijo gasilski organizaciji, ki se ne more razvijati tako, kakor zahtevajo interesi države tako v mirnih časih kakor tudi v vojni.

V zvezi s spisom III. št. 22.915 od 26. VI. 1934, se gornje sporoča s prošnjo, da banska uprava najstrožje prepove izkoriščanje gasilske organizacije za svrhe in cilje, ki moralno in materialno ubijajo ugled te velike narodne organizacije in da ji pomagajo pri strokovnem izpopolnjevanju za izvrševanje njenih težkih in lažjih nalog.

Banska uprava naše banovine je s svojim razpisom od 6. III. 1940, II. št. 8755/1 gornjo naredbo razglasila vsem sreskim načelstvom z naročilom, da opozorijo nanjo občine, katerih postopanje v tem pogledu ne bi bilo v skladu z navodili ministrstva notranjih poslov.

Dobro poznana...

ZAHTEVAJTE JO POVSOD!

Sklicujemo

REDNO SKUPŠČINO

Nabavljalne zadruga Gasilske zajednice v Ljubljani za dne 16. aprila 1940. ob 14. uri pop. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani (Miklošičeva cesta).

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
  2. Poročilo načelstva.
  3. Poročilo nadzornega odbora o računskem zaključku in odobritev istega.
  4. Nadomestne volitve ene tretjine članov načelstva v smislu določil § 12. pravil.
  5. Slučajnosti.
- Predlogi pridejo v razpravo le, če so 3 dni pred občnim zborom predloženi načelstvu.

Udeležba na skupščino je dovoljena samo proti članski izkaznici in vabilu, katerega bo poslala Nabavljalna zadruga vsakemu članu posebej.

Z gasilskim pozdravom: NA POMOC!

Ljubljana 28. marca 1940.

Nabavljalna zadruga
Gasilske zajednice v Ljubljani
reg. zad. z o. z.

Rupnik Jože

Šlehta

ZA SPOMIN

Dretnik Ignac
(Mežica, župa Dravograd)

Dne 22. januarja t. l. smo položili k večnemu počitku našega neumornega rojnika, godbenika in dolgoletnega odbornika tovariša Dretnik Ignac.

ca. Kako je bil rajnik med nami priljubljen, je pokazala vkljub hudemu mrazu, velika udeležba na njegovi zadnji poti. Dragi tov. Ignac! Mnogo si žrtvoval za našo četo, veliko za našo društveno godbo, katero si pomagal ustanoviti in v kateri si pridno sodeloval skoro do zadnjega vzdihljaja. Za Tvoje požrtvovalno delo Ti nudimo le borno plačilo, vendar iskreno: Ohranili Te bomo v lepem in trajnem spominu!

Gregor Jesenik

(Ind. gas. četa Mežica)

Redko slavje je obhajal ustanovni član ind. gas. čete v Mežici Gregor Jesenik, in sicer zlasti poroko s svojo ženo Ivano, roj. Kasnik. Ceravno je imel za seboj 40 let trdega rudarskega

Karol Luckmann, pov. Gasilske čete KID, Jesenice.

Gasilska taktika

(Nadaljevanje)

Vsi delci curka naj zadenejo to točko s čim večjo silo, da tam tudi hujski ogenj mahoma pogasijo. Prodrejo naj čim globlje v staničevje goreče tvarine, da jo hitreje ohladijo pod njeno vnetišče. — Pri nevarnosti posrednega prehoda ognja potom letečih isker in ogorkov ali potom izžarevajoče vročine pa je važno, da se vodni delci porazdelijo po čim večjem zračnem prostoru, tam ohlajajo čim več vročega zraka (izžarevajoče vročine) in da zbijajo ob svojem padcu proti tlom čim več letečih isker in ogorkov k tlom. **Zato moramo pri obrambi protiletečemu ognju in izžarevajoči vročini vodni curek vselej razpršiti!** To storimo najenostavneje s posebnim razpršilnim ustnikom sodobnega ročnika. Če nimamo takega ročnika, moremo curek razpršiti s prstom, ki ga tik ob ustniku tiščimo ob vodni curek. Še bolje pa je, da s polnim curkom krožimo po zraku in tako razpršimo curek.

Če imamo pred očmi različno vlogo vodnih delcev pri prvem in drugem primeru obrambe proti razširjenju požara, bomo vedno pravilno branili, in sicer ali s polnim ali z razpršenim vodnim curkom. Spomin pa si lahko olajšamo s sledečo prisposodbo: Proti kači se branim s palico, ose pa zbijem z metlo!

X

TAKTIKA GASILSKE ČETE NA POŽARIŠČU

Pri manjših in srednje velikih požarih zadošča pomoč prvega gasilskega roja, če posreduje leta po smernicah pravilne gasilske taktike. Kljub temu pride često na pomoč tudi pri takih požarih poleg prvega še drugi, morda celo tretji in kak nadaljnji roj domače čete. Morda pošlje pomoč tudi kaka sosednja gasilska četa ali celo več čet. To se predvsem dogaja, če služba alarma in vzdrževanja zvez ni sodobno urejena in zato ne deluje povsem brezhibno.

Spričo takega, sicer dobro mišljenega, toda povsem nepotrebne navala gasilcev pri manjših in srednje velikih požarih je važno, da se ohrani gotov red na požarišču. Poveljnik naj prepusti posredovanje prvodošlemu, to je prvemu gasilskemu roju. Ostale edinice naj napoti domov,

razen drugega gasilskega roja, odnosno samarijanskega roja ali polroja domače čete. Tema odredi za vsak primer pripravljenost v bližini poveljnिकovega stojišča. Če dopusti poveljnik nepotrebno posredovanje drugih edinic, je kriv neizbežni zmedi, pa tudi sorazmerno večji škodi, povzročeni po vodi.

Pri večjih požarih mora posredovati več gasilskih edinic. Če je takoj po alarmu sam poveljnik čete prevzel vodstvo prvega gasilskega roja (ker je prišel med prvimi), preda to vodstvo po nastopu drugih edinic najsposobnejšemu častniku ali podčastniku in prevzame poveljstvo čete. Če ni poveljnika, prevzame poveljstvo podpoveljnik; če tudi njega ni, pa po stopnji najstarejši častnik oziroma podčastnik. Če pride pozneje po stopnji starejši, prevzame ta poveljstvo.

Na požarišču prevzame poveljstvo nad vsemi četami poveljnik domače čete, razen če je navzoč tudi župni starešina in je ta sam prevzel vrhovno poveljstvo. Vsaka gasilska četa, ki pride na pomoč, se mora podrediti poveljniku domače čete (odnosno župnemu starešini). Kjer posreduje tudi poklicna gasilska četa in to pod poveljstvom svojega poveljnika, prevzame vrhovno poveljstvo poklicni poveljnik.

Če poveljnik domače čete nima dovolj izkustev, naj pri večjih požarih prepusti vrhovno poveljstvo dotičnemu izmed poveljnikov sosednjih čet, ki ima največ izkustev in je najsposobnejši. Z njim naj tesno sodeluje, naj ga opozarja na krajevne prilike in tako varuje svoj lasten ugled.

Vrhovni poveljnik ne sme izdajati poedinim edinicom povelj neposredno, temveč le posredne zapovedi preko njihovih poveljnikov. Izvzeti so primeri res nujne sile.

Domača četa mora odrediti za vsako sosednjo četo, ki pride na pomoč, po enega domačega reditelja-vodnika; poslati ga mora sosednji četi naproti in to po možnosti s točnimi navodili za njeno pristopanje v borbo. Reditelj-vodnik mora položaj dobro poznati. Sosednji četi je pridružen ves čas njenega posredovanja. Pridružiti se mora spremstvu poveljnika dotične čete, kjer naj deluje kot vodnik in svetovalec.

Poedina gasilska četa pristopi k borbi in se bori proti požaru na bistveno enak način, kakor je povedano za prvi gasilski roj. Le moštvo in orodje je številnejše in četa se hkrati lahko loti obširnejših nalog. Obramba bo odslej sigurnejša,

delo, je še do zadnjega leta redno zahajal na vse gasilske nastope. Le zadnje leto so mu moči popustile, tako da se izven 40 letnega jubilejnega slavja drugih nasto-

pov ni mogel udeležiti. Žal pa so mu bili dnevi po zlati poroki skromno odmerjeni; dne 15. marca ga je spremila četa k zadnjemu počitku. Naj mu bo Bog dober plačnik za trdo delo, ki ga je opravljal celo svoje življenje!

(Prost. gas. četa Dol pri Hrastniku)

V soboto 24. februarja smo položili k večnemu počitku dva zaslužna gasilca.

Tovariš **Draksler Rado** je za časa svojega pred-

sedovan, a s svojo podjetnostjo in trdno voljo pripomogel četi do primerne doma, njegova zasluga je tudi nabava motorke.

Za te in nebrojne druge zasluge ga je četa imenovala za častnega člana.

Tovariš **Pust Matija** je bil gasilec od ustanovitve čete l. 1901. On je

pripeljal na Dol prvo gasilsko orodje četverokolno brizgalno in bil eden najboljših plezalcev, sedaj na starost zvest podpornik z dušo in srcem.

Tiha ruša ju sedaj pokriva, njiju duh pa večno srečo uživa: dobra dela so za njima šla. Ali sad njih delovanja preko grobov nam oznanja, da živela sta za bližnjega.

Angleško gasilstvo v vojni

Nas gasilce ta zadeva zanima, ker so angleški gasilci s svojimi pripravami za gasilsko službo pri pasivni obrambi ustvarili v kratkem času nekaj posebno novega in velikega.

napad učinkovitejši! Nevarnost bo hitreje odstranjena, sovražnik prej premagán.

Tudi poveljnik ustavi četo v bližini požara na strateško najprikladnejši točki. Če pa je prejel od vrhovnega poveljnika izrecno drugačno zapoved, se ravna po tej. Poveljnikova naglasna povelja se glasijo: »Četa stoj!«, nadalje: »Z orodjem nastop!« Gasilci skočijo z voza in raztovorijo orodje. Nato nastopijo z vsem orodjem posebej gasilski in posebej samarijanski roji na prostorih, ki jih določi poveljnik.

Na desnem krilu nastopi prvi gasilski roj, odnosno drugi, če je prvi roj že v borbi. Poleg nastopijo naslednji gasilski roji po vrstnem redu. Na levem krilu nastopijo roji samarijanskega odseka, če je zanje dovolj prostora. Če ga ni, nastopijo po možnosti levo poleg poveljnika in nekoliko izza njega. Poveljnik je obrnjen proti rojem gasilskega odseka. Seveda nastopi sleherni roj v predpisani razdelitvi članov v enote. Rojniki in podrojniki stojijo na desnih krilih svojih rojev, izvzemši rojnika in podrojnika zadnjega roja. Častniki in trobentači, ki ne delujejo pri rojih, sestavljajo poveljnikovo spremstvo in nastopijo po svojem činu zadaj za poveljnikom, po potrebi nekoliko na desno izza njega. Nastop se izvrši v vsej naglici in čimbolj tiho. Če ovirajo ljudje tak nastop čete, naj reditelji takoj napravijo red.

Preden izda poveljnik naglasna povelja za posredovanje gasilskih in samarijanskih rojev svoje čete, si mora na licu mesta čim hitreje ogledati položaj. V to svrhu izvrši skupno s svojim spremstvom in skupno z vsemi rojniki **ogled na požarišču**. Za čas ogleda preda poveljstvo nad čakajočo četo enemu izmed častnikov.

Na poveljnikovo povelje: »Častniki in rojniki na poročilo!«, se ti po činu postavijo pred njega v vrsto. Na njegovo povelje: »Z menoj na ogled!«, gredo z njim na ogled. Hitro pregledajo notranost poslopja, na kratko sprašujejo stanovalce in naglo obhodijo ogrožene sosednje zgradbe. Poveljnik in njegovo spremstvo si morajo zelo hitro ustvariti čim popolnejšo sliko o dejanskem položaju. Točno morajo vedeti, odnosno presoditi sledeče:

- a) Da-li so človeška življenja v nevarnosti?
- b) So živali v nevarnosti?
- c) Kaj gori, kakšen je obseg in kje so legla požara?
- č) Ali je nevarnost, da se požar še bolj razširi, in kje je ta nevarnost posebno velika?

d) Ali je nadaljnja pomoč potrebna?

e) Kje so najbližji hidranti, odnosno kje je najbližja voda za brizgalne?

f) Kje so najkrajši in najprikladnejši dohodi do ognja?

Čim si je poveljnik o gornjih vprašanih na jasnem, naj da prizadetim rojnikom, po možnosti že med ogledom, kratka navodila za posredovanje njihovih rojev. Ne glede na morebitno nevarnost in težavnost položaja, naj vsi ohranijo mirno kri. Predvsem naj poveljnik s svojim hladnokrvnim, a odločnim nastopom vpliva na ostale.

Poveljnik naj bo zmožen zelo hitrih, vendar preudarnih in smotrnih odločitev. Tako se mora predvsem odločiti:

a) za napad samo enega ali dveh gasilskih rojev in za istočasno pripravljenost ostalih rojev, ali

b) za več istočasnih napadov večjega števila gasilskih rojev.

Pri tem mora seveda preudariti, da-li je na razpolago dovolj vode za gašenje. Če je ni, potem mora upoštevati, da zaleže pri večjih požarih en sam cevovod z močnim in stalnim curkov več, kakor več šibkih in nestalnih curkov.

Takoj po končanem ogledu določi poveljnik tiste gasilske in samarijanske roje, ki naj posredujejo na požarišču, dočim odredi ostalim rojem pripravljenost na zbirališču. Prvim odredi hidrante, odnosno stojišča brizgaln ter smer in cilj napadov, oziroma obrambe in reševanja. Prej še označi celi četi »poveljnikovo stojišče«, t. j. strategično točko, od katere hoče voditi posredovanje čete in od katere ima najboljši pregled na celoten položaj.

Vse to mora hitro storiti s kratkimi, toda jasnimi in nedvoumnimi povelji, odnosno zapovedmi, n. pr.:

»Mirno!« — »Poveljnikovo stojišče bo desno pred cestnim vhomom na Čopovo dvorišče!«

»**Drugi gasilski roj!** Brizgalno k Bistrici kraj mostu! S sosednjega Pogačarjevega dvorišča napredovati na podstrežje Čopove hiše skozi severno podstrežno okno! Izvršiti notranji napad; skupno s prvim gasilskim rojem požar vzeti v klešče! Roj, naprej! Na pomoč!«

»**Tretji gasilski roj!** Hidrant: šola štev. 2! (Mišljen je hidrant štev. 2. varnostnega okraja: Šola.) S Čopovega dvorišča varovati Čopov hlev in ostale zgradbe južno od Čopove hiše!«

Poseben zakon je leta 1938. na novo uredil gasilstvo na Angleškem, potem, ko je prav za prav celih 40 let životarilo kot popolnoma zasebna ustanova, organizirana po načelu prostovoljstva. — V zadnjih 40 letih se je tudi na Angleškem v gospodarskem in tehničnem pogledu marsikaj zgodilo, kar je končno vplivalo tudi na naloge in delo gasilcev. Nastala so nova mesta in velika naselja, s tem se je povečalo število poslopij in objektov, ki jih ogroža ogenj; obenem se je relativna nevarnost radi načrtnega zidanja in povečanja prostora med hišami zmanjšala, napredek gasilske tehnike je pa prinesel s seboj velike spremembe v pojmovanju dolžnosti. Predvsem je motorizacija popolnoma izločila gasilske konjičke, ki so v drznem diru vozili gasilske vozove na požarišča. Zakon iz leta 1938. je dal angleškemu gasilstvu novo zakonito osnovo in je ustvaril prvič enotni način organizacije in dela, posebno še za obvezno, oz. poklicno gasilstvo.

Gasilstvo je bilo na Angleškem že prej pod nadzorstvom občin, vendar so se občine zanj premalo brigale. Novi zakon je nadzorstvo občinam pustil, je pa predpisal vse potrebno za večjo tehnično in organizatorno enotnost in za tesnejše sodelovanje med občinami in kraji. Občinam je v zakonu strogo naloženo, da morajo gasilstvo vzdrževati, kar so nekatere občine že prej itak prostovoljno delale.

Notranje ministrstvo je predpisalo, kaj so morale občine v tehničnem in organizatornem delu najmanj storiti za svoje

gasilstvo, in so ti predpisi, posebno glede tipov opreme in orodja za posamezne večje okoliše, različni. Gasilska oblastva (kakor so pri nas čete, župe in zajednice) so po zakonu dolžna za primere velikih požarov, ki jim krajevne gasilske edinice ne bi mogle biti kos, napraviti obvezne načrte za sodelovanje večjih sosednjih edinic.

Država je dala občinam iz svojih sredstev na razpolago veliko število novodobnih brizgaln, ustanovila je posebno šolo za gasilske častnike, ki ji je pridružen tudi poseben zavod za raziskovanje raznih tehničnih vprašanj v zvezi z omejevanjem požarne nevarnosti in gašenja požarov. Brizgalne, ki jih je država dala občinam, so prav za prav rezerva, ki je mirnodobno opremo gasilcev izpopolnila za potrebe v času vojne.

Angleško pomožno gasilstvo. Izkušnje v državah, ki so doživele letalske napade, učijo, da je največja nevarnost napadov iz zraka vendarle v velikem številu požarov, ki jih povzročijo bombe ali druga zažigalna sredstva.

Če pomislimo, da lahko srednje velik bombnik nosi s seboj najmanj 1000 zažigalnih bomb, bomo spoznali, da bi napad večjega števila bombnikov lahko povzročil v večjem kraju tudi stotine požarov naenkrat, ki bi se lahko vsak zase razširili v velike požare, če jih ne bi takoj že v začetku pogasili. Za tako gašenje pa je treba imeti mnogo izvežbanih pomočnikov.

Pomnožitev mirnodobnega gasilstva s pomočjo posebej organiziranega pomožnega gasilstva je

»**Četrți gasilski roj!** Pripravljenost na četnem zbirališču na travniku pred Pogačarjevo hišo!«

»**Prvi samarijanski roj!** Prekiniti elektrovod do Čopovega posestva! Rediteljstvo na požarišču in zbirališču! Vzdrževati zveze med poveljstvom in roji! Roj, naprej! Na pomoč!«

»**Drugi samarijanski roj!** Pripravljenost na četnem zbirališču na travniku pred Pogačarjevo hišo!«

»**Tovariš vodnik Melihen!** Vodstvo na zbirališču!«

»**Preostali častniki, z menoj!**«

Kdor prejme kako povelje ali zapoved, ki se tiče njega ali njegove edinice, mora to povelje, odnosno zapoved takoj glasno ponoviti poveljujočemu. Rojniki rojev, ki so prejeli zapoved: »Naprej!« in »Na pomoč!«, gredo nemudoma k svojim rojem, katerim dajo takoj potrebna izvršna povelja. (V gornjem primeru sta to le rojnika drugega gasilskega in prvega samarijanskega roja.) Ostali častniki in podčastniki dajo izvršna povelja šele potem, ko jim veli poveljnik: »Častniki in podčastniki, na svoja mesta!«

Rojniki, ki dajo izvršna povelja za napad, morajo obenem točno označiti svojim rojem: stojišče brizgalne (odnosno hidranta), izhodišče ter smer in cilj napada. Poveljnik daje le okvirne odredbe za borbo in se v podrobna navodila ne sme spuščati. To je naloga odgovornih rojnikov. Poveljnik naj sam ne poveljuje rojem neposredno, temveč naj zapoveduje le rojnikom. To dviga njihovo samozavest in jači njihovo avtoriteto. Le v res nujnih izjemnih primerih sme poveljnik poveljevati naravnost poedinim gasilcem.

Ker je končni uspeh v veliki meri odvisen od smotrnega in preudarnega sodelovanja častnikov in rojnikov, jih mora poveljnik na to sodelovanje pripravljati in navaditi. V to svrhu se poslužuje praktičnih vaj in strategičnih gasilskih iger. Sleherni častnik in podčastnik mora v vsakem pogledu in v vsakem položaju svoje dolžnosti dobro poznati. Biti mora vselej in povsod mož na mestu. Četa mora delovati kakor kolesje stroja, zato je potrebno tesno sodelovanje poveljnika ter častnikov in rojnikov. Tudi zobčasta kolesa, ki jih poganja glavno kolo, morajo brezhibno teči!

Poveljnik, častniki in podčastniki zapovedujejo oz. poveljujejo glasno le toliko, kolikor je potrebno, da slišijo zapovedi in povelja oni, ki so jim namenjena. Zapovedi in povelja naj bodo čim krajša, toda ne dvoumna in dovolj jasna!

Če poveljnik položaj slučajno dovolj pozna še pred prihodom na požarišče, naj izda že v orodišču in med vožnjo na požarišče potrebne zapovedi za borbo. Sploh naj štedi s časom, kjer koli more, in vrže roje čimprej v borbo.

Po izdaji okvirnih odredb za borbo naj se poveljnik s svojim spremstvom takoj poda na »poveljnikovo stojišče«. Le-to naj bo na lahko dostopnem mestu, od koder je najboljši pregled po požarišču. Zato naj bo tik ob požarišču, vendar ne tako blizu, da bi bilo poveljstvo izpostavljeno dimu, vodnim curkom ali izžarevajoči vročini. Seveda mora biti toliko oddaljeno, da poveljstvo ni v nevarnosti radi rušечеge se zidovja, dimnikov, električnih in sličnih instalacij ali radi padajoče strešne opeke. Načeloma naj bo poveljnikovo stojišče na prostem. Podnevi naj bo vidno označeno z rdečo zastavo, ponoči z rdečo lučjo. Vidne znake mora oskrbeti eden izmed rediteljev.

Poveljnik naj se nahaja, dokler ni nevarnost odstranjena, stalno na poveljnikovem stojišču. Ni umestno in napačno je, če bega sem ter tja po požarišču, ali če stalno leta okrog gorečih zgradb. Poveljnik naj bo res poveljnik, ne pa rojnik, izvidnik ali samarijan. Pri njem naj se stekajo niti delovanja vseh v boj poslanih edinic. On naj bo stalno poučen o vseh dogodkih na požarišču in v bližnji okolici. Zato mora biti osebam, ki mu donajajo poročila, na poveljnikovem stojišču vedno dosegljiv. Kadar pa je nujno odpoklican, naj zapusti na poveljnikovem stojišču svojega namestnika.

V neposredni bližini poveljnikovega stojišča naj se določi primeren prostor za **zbirališče četnih rezerv**. Na tem zbirališču se zbirajo vsi roji, ki so v rezervi, z vsem svojim pa tudi preostalim orodjem in priborom čete. **Vse na zbirališču četnih rezerv zbrano moštvo, orodje in ves pribor tvorijo skupno rezervo čete. Z njo razpolaga izključno poveljnik.** Tudi kaka edinica ne more z njo samovoljno razpolagati; ne s poedinimi osebami in ne s poedinimi kosi pribora ali orodja.

Gasilci, ki prihajajo naknadno na požarišče, se morajo javiti poveljniku čete! Ne smejo se samovoljno uvrstiti v kako edinico! Poveljnik jih odredi ali kaki edinici za potrebno pomoč, ali jih pošlje v rezervo. V prvem primeru se odrejeni takoj javijo vodniku, odnosno rojniku dotične edinice, v drugem primeru pa častniku ali podčastniku, ki poveljuje na zbirališču četnih rezerv.

ena največjih nalog pasivne brambe. V mirnih časih ima Angleška okrog 20.000 poklicnih gasilcev, sedaj v vojni se je to število podsetorilo na 200.000.

Ko so na Angleškem začeli pripravljati pomožno gasilstvo za primer vojne, so poleg mirnodobnega poklicnega gasilstva mislili predvsem na vojno; prostovoljno gasilstvo, ki se izvežba že v mirnih časih, pa se takoj v začetku vojne mobilizira. Poleg velikega števila moštva so pomožnemu gasilstvu potrebne seveda tudi velikanke množine opreme. Angleži so že skoro eno leto pred začetkom sedanje vojne začeli po načrtu izdelovati tisoče brizgaln najrazličnejših vrst, velike množine cevi, ročnikov, lestev itd.

Posebna oprema angleških gasilcev. Ko je septembra lanskega leta izbruhnila vojna, je izdelovanje brizgaln in drugih gasilskih potrebščin že tako napredovalo, da je gasilstvo moglo dobiti n. pr. vsak teden po 500 novih brizgaln, ki so bile napravljene za posebne naloge pomožnega gasilstva pri pasivni brambi. Večina teh brizgaln je priklopnih, t. j. takih, ki se lahko priklopijo za prevoz k drugim vozilom (osebnim ali tovornim avtomobilom ali vozovom). Brizgalne so na posebnem podstavku na dveh gumijastih kolesih. Če ni mogoče drugače, jih lahko prevažajo tudi gasilci sami, posebno če je zemljišče neprimerno ali pa so ceste razdrte.

Druga izredno močna vrsta brizgaln je bila izdelana za posebne svrhe. Pri gašenju požarov za časa vojne je treba računati s tem, da vodovodi ali druga sredstva za

dovod vode za gašenje ne bi zadostovali ali da bi bil dovod vode celo popolnoma prekinjen. V takih prilikah je treba vodo mnogokrat dovažati iz oddaljenih rek, ribnikov, potokov itd. Prvi predpogoj za organizacijo takega dela je bil v tem, da so bile vse vode, ki morejo priti v poštev, natančno ugotovljene in popisane, kar se je pa že pred začetkom vojne zgodilo. Sesanje vode za gašenje iz večjih razdalj v mirnih časih ni bilo potrebno, za vojne čase pa je bilo potrebno to pripraviti. Angleži so za to iznašli popolnoma novo tehniko dovajanja vode s pomočjo posebnih sesalk, ki jih imenujejo »serijske sesalke«; ustvarili so novo vrsto posebnih sesalk in jo v tisoče komadih izdelali; napravili so velikanske množine in dolžine cevi in izurili so posebna moštva, ki vse to uporabljajo. Angleži so tudi izumili posebne prenosljive rezervoare za vodo, ki so iz jekla ali jadrovine in držijo do 45.000 l vode. Te rezervoare so v velikih množinah razdelili mestom in večjim krajem za uporabo.

Solanje in vežbanje pomožnih gasilcev je bilo ogromno delo. V mirnih časih že je moral vsak pomožni gasilec biti v šoli in pri vajah, ki so trajale po 60 ur. Teh 60 ur pomeni trimesečno urjenje, vsak teden po 5 ur. Pokazalo se je pa, da so Angleži dobro razumeli nujno potrebo pomožnega gasilstva, saj jih je prihajalo k vajam in v šole več, kakor je bilo pozvanih. Starostna meja je bila določena na 25—50 let, v kolikor so pa bili od začetka poklicani mlajši ali starejši, so jih pozneje zamenjali.

Za vzdrževanje zveze med poveljstvom in edinicami, za prenašanje zapovedi in poročil se poveljstvo poslužuje posebnih prenašalcev, po potrebi tudi trobentačev. Biti morajo za to službo posebno izurjeni. Prenášalce zapovedi in poročil (ordonance, sele) naj postavi samarijanski odsek iz vrst nezaposlenih rediteljev, prevoznikov in bolničarjev.

Poveljnik naj se tudi zanima za strogo in brezhibno izvrševanje rediteljske službe. Le-to organizira takoj po prihodu čete na kraj požara rojnik samarijskega roja. Reditelji zastražijo in po potrebi tudi razsvetlujejo požarišče, zastražijo in vidno zaznamujejo poveljnikovo stojišče, zastražijo ali zasigurajo nevarna mesta in prehode, stražijo rešene živali in premičnine, opazujejo sumljive osebe, prisluškujejo govoricam stanovalcev in drugih oseb, poizvedujejo o vzroku požara itd. Imajo torej mnogo odgovornega posla, ki je še toliko težji, ker morajo reditelji računati z različnimi psihološkimi momenti, n. pr. z razburjenostjo, brezglavostjo, pa tudi sebičnostjo raznih ljudi. Rojnik, ki postavlja reditelje, naj poroča ob prvi ugodni priliki poveljniku o izdanih ukrepah.

Marsikateri častnik-vodnik je morda začuden, da obravnavamo taktiko gasilskega roja, kakor tudi taktiko gasilske čete dokaj obširno, da pa taktike gasilskega voda doslej sploh nismo omenili, kaj še da bi govorili o njej v posebnem poglavju! To ima svoj poseben vzrok, ki ga moramo pojasniti.

Ko posreduje gasilska četa pri požaru ali sličnih nesrečah, mora biti tako prožno sestavljena, da se nemudoma lahko prilagodi vsakršnemu položaju. Poveljnik je glava, gasilski in samarijanski roj pa so roke, ki izvrše povelja glave. Glava prenaša svojo voljo naravnost na roke. Če bi jo morala prenašati preko svojeglavega vmesnega organa, potem delo rok ne bo odgovarjalo prvotni volji. **Enotnega poveljstva na požarišču pa ne smemo cepiti!** Poveljstvo na požarišču je dovolj enostaven posel, da ga zmore tudi maloštevilen aparat. Če ta aparat po nepotrebnem povečamo, le kompliciramo posel. Teža pa ne smemo storiti, ker sicer trpi udarnost čete in prožnost njenih nastopov.

Častniki-vodniki, ki po alarmu niso prevzeli kakega roja, stopijo v spremstvo poveljnika in čakajo na poveljnikovem stojišču njegovih nadaljnjih povelj. Ako posreduje četa na nepreglednem po-

žarišču z večjim številom rojev, združi poveljnik čete dva ali več takih rojev v vod, posebno če so zaposleni na drugem koncu požarišča. Tam poveljuje potem vodnik kot namestnik poveljnika. Vodnik mora v takem primeru vzdrževati s poveljnikom tesne zveze in mu pogosto pošiljati poročila o položaju. V svojem predelu poveljuje po poveljnikovih okvirnih odredbah na približno enak način, kakor je v tem poglavju povedano o taktiki gasilske čete.

Če se ravnamo po vseh teh na videz dokaj obširnih smernicah, ne dosežemo na požarišču samo smotrnega in premišljenega poveljevanja, temveč tudi red in disciplino, ki ju na požarišču pogostokrat tako zelo pogrešamo. Odpraviti moramo običajen vik in krik in brezglavost, ki je često kriva, da so gasilci koncem koncev »le z veliko težavo lokalizirali požar«!

Sploh moramo skrbeti, da vlada na požarišču čim večji mir. Opustiti moramo tudi staro razvado, da razna povelja in zapovedi prvenstveno signaliziramo z raznimi trobentami in piščalkami. Takih signalov itak nihče ne razume, posebno če uprizarjajo častniki, podčastniki in trobentači s svojimi piščalkami in pihali cel »ofreht«. S takim brezumnim početjem bi opozarjali ves širni svet na brezglavost in nered, ki vladata na požarišču! Najbolj primerno je, če dajemo zapovedi in povelja ustno in to v našem vsakdanjem jeziku. Signalov moštvo običajno ne razume, prevesti jih mora v svoj jezik; pri tem ne izgublja samo časa, temveč dela često tudi usodepolne napake. Saj gasilstvo ni kaka coprnija, ki uporablja razne tajne znake. Akustične in optične signale dajemo le tedaj, če je razdalja velika ali če velja povelje za vse edinice na požarišču, sicer se jih poslužujemo le za svarilo v sili.

Pri velepožarih, kjer je nevarnost razširjenja skoraj na vseh koncih in krajih, moramo opustiti izvid na licu mesta, če s takojšnjo obrambo lahko še rešimo pomembnejšo zgradbo. V takem primeru odredi poveljnik napad oziroma obrambo ob prihodu čete na požarišče. Če so v nevarnosti človeška življenja ali živali, odredi seveda najprej njihovo reševanje. Vselej in še posebno pri velepožarih je treba usmeriti posredovanje čete po načelu: predvsem reševati ljudi in živino, potem braniti in preprečevati razširjenje požara ter šele nato napadati legla požara!

(Dalje sledi)

Ne glede na družabni položaj, poklic ali izobrazbo, služijo vsi prostovoljni gasilci pod popolnoma enakimi pogoji. Če opravlja mož polno službo, dobi enako plačo kakor prostovoljci v drugih panogah civilne državne brambe, t. j. po 3 funte sterlinge (približno 750 din na teden). Praviloma opravlja zato vsak po 48 ur službe in je nato po 24 ur prost, ponekod pa opravljajo prostovoljci službo po 12 ur in so nato 12 ur prosti. Pomožni gasilci doprinašajo s svojo prostovoljno službo mnogokrat velike žrtve; mnogi med njimi so izobraženi ljudje, ki so v mirnih časih imeli lepe dohodke, in mnogi so žrtvovali poleg ugodnosti, ki so jih bili vajeni v vsakdanjem življenju, tudi še marsikaj drugega, samo da bi mogli služiti svoji domovini. Isto velja tudi za tisoče žen in deklet, ki služijo pri pomožnem gasilstvu.

Pomožno gasilstvo ima mnogokrat priliko za praktično udejstvovanje, na vsak način večkrat kakor druge panoge civilne državne brambe, ker se pomožni gasilci alarmirajo pri vsakem požaru istočasno z javno, oziroma obvezno gasilsko službo.

Prvih 6 mesecev vojne je zadostovalo, da so bile iz prostovoljnih, pomožnih gasilcev izvežbane dobro disciplinirane gasilske edinice. Ker v prvih šestih mesecih vojne ni bilo nikakih pomembnejših letalskih napadov na angleška mesta, je bilo mogoče izdelati natančne načrte za medsebojno pomoč in delo posameznih gasilskih edinic v podrobnosti pripraviti.

Zdravstvena služba pri pasivni brambi

I. O potrebi in organizaciji zdravstvene službe vobče.

1. V sodobni vojni zaradi silne učinkovitosti letal in bojnih sredstev, ki jih uporabljajo letala (strelno orožje, vžigalne in rušilne bombe in bojni strupi), tudi prebivalstvo v zaledju skoraj nobene države do najbolj oddaljenih krajev ni varno pred ubijalnimi napadi. Zlasti ne bodo ti napadi prizanašali pomembnim središčem in posameznim važnim točkam. Teh napadov na posameznih krajih ali v posameznih razdobjih vojne morejo pričakovati tudi kraji brez posebnega pomena, bodisi ker je treba v njihovi bližini uničiti poseve, gozdove, sadovnjake ali skladišča ali ker je treba uničiti iz velikih središč pribeglo prebivalstvo.

2. Zato se mora, da bi se v skladu z uredbo o zaščiti proti letalskim napadom dajala zdravniška pomoč tudi prebivalstvu v notranjosti države, razplesti ustroj sanitetne službe za vojno na vsem državnem ozemlju tako, kakor je to določeno z uredbo o zaščiti pred letalskimi napadi in kakor je to niže razloženo. Samo dobro razvita, solidna in čvrsta organizacija notranje zaščite vse države, kamor spada tudi organizacija sanitetne službe, skrči sovražnikov uspeh na najmanjšo mero.

II. Ustanavljanje patrolj, postaj in bolnic za zdravljenje ranjencev in zastrupljencev.

1. Splošna razdelitev sanitetnih enot in naprav.

Hitro pobiranje ranjencev in zastrupljencev in hitra prva pomoč, nato pa tudi njih redno zdravljenje zamčujejo, da se prepreči mnogo smrtnih primerov. To pa se dá doseči samo z dobro in popolno sanitetno organizacijo povsod v vsej državi. Osnova vojne civilne sanitetne organizacije so **rajonske sanitetne postaje**, ki se ustanove po vseh naseljih, pa tudi pri večjih napravah in podjetjih. Vsaka občina mora imeti vsaj do šest **sanitetnih patrolj**. Občine, obsegajoče po nekaj vasi, ki imajo samo eno postajo, morajo ustanoviti v vsaki vasi, kjer ni postaje, po 1 do 2 sanitetni patrolji. Po 1 rajonsko sanitetno postajo morajo imeti naseljeni kraji, pa tudi podjetja s 3000 dušami; za vsakih nadaljnjih 10.000 oseb pa se mora ustanoviti v naseljenih krajih še po ena rajonska sanitetna postaja. V večjih krajih, ki imajo tri rajonske sanitetne postaje, je treba ustanoviti še eno **glavno sanitetno postajo**.

Naposled se morajo ustanoviti poleg patrolj in postaj kot zaključne sanitetne naprave v sanitetni organizaciji države tudi **bolnice**, in to s tem, da se obstoječe civilne bolnice razširijo ali pa tudi ustanovijo nove bolnice, kakor je to niže razloženo.

2. Patrolje za reševanje in prvo pomoč.

1. Sanitetne patrolje so prvi organi sanitetne službe za reševanje ranjencev in zastrupljencev in za prvo pomoč. Sanitetne patrolje so nameščene pri sanitetnih postajah, ki se omenjajo pozneje; njih območje pa je v natančno določenem **rajonu** (okolišu) te **postaje**. V tem rajonu se do loči število patrolj po velikosti rajona in ima vsaka patrolja v njem svoj

ožji rajon; toda po razmerah in potrebi se smejo posamezne patrulje, pa tudi vse patrulje enega rajona uporabljati za delo tudi v kakem drugem **bližjem rajonu.** To lahko odredi načelnik glavne sanitetne postaje ali pododbor za zdravstveno službo, oziroma krajevni odbor, čigar pristojnost se razteza na širši prostor kot pa pristojnost rajonske postaje.

2. Naloga sanitetnih patrulj je naslednja:

a) obhod določenih rajonov, kadar koli je potreben, in hitra pomoč osebam, ki so bile poškodovane od strupov, rušilnih in vžigalnih sredstev;

b) hitro odnašanje ponesrečencev, ki so še v zastrupljenem ozračju (na ulici, v zaklonišču itd.) in takojšnja prva pomoč zunaj zastrupljenega ozračja;

c) pošiljanje in prenašanje ranjencev in zastrupljencev po opravljeni prvi pomoči v rajonsko postajo radi nadaljnjih ukrepov.

3. Sanitetne patrulje se sestavijo zgolj iz oseb, ki niso zavezane vojaški službi, kakor je to določeno z uredbo za zaščito pred letalskimi napadi in nadalje razloženo v tem delu pravilnika.

4. Za to službo izbrano osebje mora biti dobro poučeno in izurjeno v vseh poslih, zlasti pa glede prve pomoči ponesrečencem. Poučuje in vadi se osebje za to službo na tečajih na kratek, praktičen in nazoren način, potem ko se mu je razložil ves pomen in važnost te službe. Na teh tečajih poučujejo zdravniki, ki so se posebno pripravljali za te posle.

5. Te tečaje morajo predelati tudi celokupna šolska mladina, zlasti iz najvišjih razredov, člani vseh športnih društev in vse odrasle ženske osebe (od 18 let navzgor).

6. Znanje, kako se daje prva pomoč ob nezgodah, mora biti splošno, pri vseh odraslih moških in ženskah, ker se nezgode vsake vrste in možnosti, zlasti v vojni, lahko povsod in kjer koli pripetijo, in to v takem številu, da mu službeno osebje ne more biti kos, a je prva pomoč vselej najvažnejša pomoč.

7. Ena rajonska postaja za kraj ali rajon z 10.000 prebivalci ima lahko 4 do 6 patrulj, kakor se pač sestavu patrulje morejo dodati 1 do 2 sanitetna avtomobila ali dvokolice ali le navadne nosilnice (sliki 1 in 2).

Vsaka patrulja dobi svoj ožji rajon ali po potrebi le eno ali več ulic.

Sestav patrulje tipa št. 1 in št. 2 je razviden iz pregleda 1 in 2.

8. Vsaka patrulja, ki dobi določen rajon ali ulico, mora imeti osebno opremo in delovno opremo. V osebno opremo spadajo: maska, zaščitna bleka zoper iperit, zavojček klorovega apna (ali kaporita) po 50 g in trak z znakom Rdečega križa; v delovno opremo pa spadajo: nekoliko rezervnih mask, aparati s kisikom (ki izolirajo), po potrebi aparat za dajanje kisika, nosilnice, odeje, torba ali oprtnik z zdravili in sredstvi za prvo pomoč itd. Seznam opreme patrulje je razviden iz pregledov 3 in 4.

3. Rajonske postaje za prvo pomoč.

1. Te postaje se postavijo v vsakem mestnem okraju na najugodnejšem mestu. Če je le mogoče, naj ne bodo na nižjih krajih, ker se tamkaj bojni strupi nabirajo in drže dolgo. Razen tega morajo biti v zgradbah iz trdnega gradiva, katerih podprtiličje se dá prirediti za zaklonišče in zavarovati pred učinkom rušilnih bomb in strupov, a se eventualno dajo izkoristiti tudi za zaklanjanje ljudi pred bombardiranjem kot javna zaklonišča.

2. V večjih krajih je treba izkoristiti za rajonske postaje predvsem občinske ambulance, ki se uporabljajo ob rednih razmerah za prvo pomoč ob nezgodah; nato pa tudi lekarne, če le mogoče s primerno preureditvijo prostorov v skladu s prednjim odstavkom. Drugače je treba poskrbeti za namestitve v ustreznih zgradbah v neposredni bližini.

3. Osebe postaje mora biti popolnoma zavarovano; to je treba v vsakem primeru posebej dognati in je odvisno od splošnih razmer kraja, kjer je postaja in od posebnega mesta in lege, kjer je postaja v vsakem kraju.

4. Rajonsko postajo vodi najstarejši strokovnjak, zdravnik-upravnik. Upravnik skrbi za hitro in pravilno opravljanje službe, za zavarovanje postaje kakor tudi za vse, kar se nanaša na splošni red in disciplino v postaji. Upravnik postaje skrbi tudi, da se čimbolj izkoristijo krajevni pomočki za zavarovanje.

5. Postaje morajo biti vidno oznamenovane z znakom Rdečega križa; ponoči mora biti ta znak razločno razsvetljen, toda maskiran kakor vsa postaja in ne opazen iz zraka, razen tega morajo imeti postaje zadostno število oddelkov ali prostorov. Ti oddelki morajo biti tile: za sprejemanje in prebiranje; za slačenje in striženje oseb, poškodovanih od iperita; za kopanje oseb, poškodovanih od iperita (pod prhami); za prvo zdravniško pomoč ranjencem; za prvo pomoč osebam, poškodovanim od dušljivcev (za silo je lahko tudi samo en oddelek za pomoč ranjencem in osebam, poškodovanim od dušljivcev); 1 do 2 oddelka kot čakalnica za ranjence in zastrupljence radi evakuacije; skladišča za hranjenje rezervnega perila, obleke in ostale opreme in materiala; kuhinja za pripravljanje gorke pijače (kave, čaja, gorke vode); pisarna za upravnika in oddelek za osebe, zaposleno pri rajonski postaji; umivalnice in stranišča. Po možnosti je treba tudi poskrbeti, da so prostori za slačenje, kopanje in prvo pomoč za ženske in otroke ločeni od prostorov za moške. Vsi oddelki morajo biti vidno oznamenovani z napisi. (Načrt za rajonsko postajo se vidi iz slik 3, 4, in 6, sestav pa iz priloženih pregledov 5, 6 in 7.)

6. Če postaja ni dovolj prostorna, je treba v njeni bližini in po možnosti v zvezi z njo priskrbeti posebne prostore, kamor se morejo spraviti ranjenci in zastrupljenci, katere ni bilo moči takoj odpraviti v glavno postajo, a jih je treba odpraviti iz rajonske postaje, da se morejo sprejeti novi ranjenci in zastrupljenci, če je obstreljevanje pogostno in je mnogo žrtev.

(Dalje sledi.)

SANATORIJ EMONA

PRIVATNA KIRURŠKA KLINIKA

Sprejema vse primere s področja operativne medicine
Opremljena je z najnovejšimi terapevtskimi in diagnostičnimi sredstvi
Specialistične rentgenološke preiskave
Kemijske in laboratorijske preiskave krvi, seča etc.

IZBERA ZDRAVNIKA-OPERATERJA SVOBODNA

Cena oskrbi: II. razred din 75⁻, I. razred din 100⁻ dnevno
Informacije pismeno in telefonsko

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA ŠT. 4

Telefon št. 36-23

Kakšna naj bodo zaklonišča proti letalskim napadom

Iz knjižice ing. Dimnika, Kako naj si uredimo svoje domove za obrambo pred letalskimi napadi.

Razlikujemo privatna in javna zaklonišča. Privatna zaklonišča bodo nekoliko bolj zasilna in manj vzorna tam, kjer si jih bomo morali pripraviti v že obstoječih hišah. Vzornejša in namenu bolj ustrezajoča bodo lahko pri onih hišah, kjer bomo še pred gradnjo, torej že pri projektiranju mislili na take, dandanes žalibog tudi potrebne prostore. V sili bi si mogli pri obstoječih hišah zgraditi zaklonišče kar na dvorišču, vsekakor pa ima vedno prednost kletni prostor ali stopnišče, ako ni leseno. Zaklonišča za stanovanjske hiše na dvorišču so manj primerna in neugodnejša, ker moramo računati z letalskimi napadi ob vsakem času, torej tudi v nočeh in pozimi in ne bi bilo posebno prijetno bežati iz tople postelje čez dvorišče v zavarovane prostore na dvorišču.

Letalski napadi na mesto bodo morda zalotili mnogo prebivalcev na cesti, v šolah, v pisarnah, pri delu v tovarnah, v zabaviščih, cerkvah itd. Zato ne bodo smeli begati po ulicah, temveč bodo morali poiskati kritje pred bombami, ruševinami in odstrelki lastnega topništva v najbližjem javnem zaklonišču. To so zaklonišča, ki bodo zgrajena v javnih poslopih, v parkih itd. ter bodo imela vsako za največ 50 oseb prostora. Biti bodo morala dobro opremljena predvsem z napravami za obnavljanje zraka. V tejle razpravi bo govor le o privatnih zakloniščih v obstoječih ali pa novograjnih hišah.

Vzorno zaklonišče bi moralo izpolnjevati te-le pogoje:

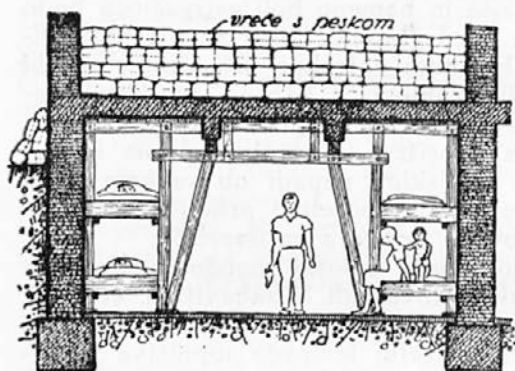
a) Velikost zaklonišča mora biti tolikšna, da lahko sprejme najmanj 3 osebe in naj ne bo nikakor večja kot za 50 oseb. Kjer bi bilo treba skrbeti za varnost več kot 50 prebivalcev, je treba zaklonišče razčleniti na več manjših prostorov.

Razne države imajo predpise o bombnih zakloniščih, ki zahtevajo, da mora biti na osebo odmerjeno 3 m³ prostornine in 1.65 m² tlorisne ploskve zaklonišča. Ako je zaklonišče opremljeno s prezračevalno napravo (črpalko na cedilo), potem dopuščajo taki predpisi celo samo 1 m³ zračnega prostora na osebo.

Kakor so pokazala zadnja izkustva v španski vojni, je priporočljivo, da si prebivalstvo oskrbi rajši nekoliko prostornejša zaklonišča in velja to posebno za večja mesta ter industrijska naselja. Kajti v zakloniščih je treba prebiti včasih zelo več dni in noči neprekinjeno, ker sicer izgubi prebivalstvo občutek varnosti, popustijo mu živci in popade ga poplah. Zato naj bodo zaklonišča opremljena z ležišči, ki jih najbolje namestimo kot postelje drugo vrhu druge med lesenimi oporami, ki ojačujejo stropno nosilnost.

b) Strop nad zakloniščem mora imeti veliko nosilnost in ne sme biti gorljiv. Torej ne sme biti to strop iz lesenih gred, temveč mora biti obokan ali pa še bolje iz železobetona. A tudi v tem primeru ga moramo še ojačiti, ker bi se lahko pripetilo, da bi bomba porušila stropove in zidove vseh nadstropij nad zakloniščem in kletni strop bi se pod nji-

hovo težo vdal. Ojačimo ga z lesenimi podporami, ki jih tudi stransko povežemo, da se ne bi izmahnile. Samo podprtje z lesom še ne bi zadoščalo, ker bi ga posamezne iz višine na kletni strop padajoče betonske klade, tramovi itd. morda predrli. Da to preprečimo, obložimo strop nad kletnim zakloniščem, torej tla v pritličju, z nekaj vrhoma naloženimi skladi vreč peska. Pri poslopjih, kjer imamo nad kletjo kakih pet ali še več železobetonskih stropov, bo dovolj, ako bomo naložili vreče s peskom samo v dveh slojih. V pritličnih ali enonadstropnih hišah bo treba zložiti takih skladov vreč, vsaj štiri ali pa še več zaporednih vrst.

Slika 1. Zaklonišče v kletnem prostoru. Železobetonski strop je dobro podprt z lesenimi tramiči, da more prevzeti breme dveh ali več skladov vreč s peskom, kakor tudi težo nanj sesulih ruševin od stropov in zidovja nad njim. Lesene podpore so tako razmeščene, da se mora nanje pritrditi ob stenah ležišča drugo nad drugim.

koliko povečajo. Ob stranskih stenah ležišča, ki so urejena v nadstropje.

Lesene podpore, ali bolje rečeno vrhnjaki na vrhu podpor, nosijo opaz iz tanjših desk, ki naj bi preprečil odpadanje stropnega ometa na tla zaklonišča v primeru, ako bi treščila bomba v poslopje ali v njegovo bližino. Samo odpadanje ometa morda ne bi bilo še toliko nevarno za stanovalce zaklonišča, kot prah, ki bi ga vsako odpadanje ometa povzročilo v prostoru. Zavoljo prahu bi morali zaščitenci najbrže bežati na plan. Opaz iz desk nadomestimo lahko tudi z dovolj trdo lepenko.

Jako ugodno izkoristimo za ureditev zaklonišča obstoječ prizidek pod teraso, garažni prizidek, ki ga opremimo s poševnim krovom iz tanjše železobetonske plošče, podložene z lomljencem, opečnimi zidaki ali še najbolje z vrečami s peskom. Poševni krov učinkuje kot odbojna ploskev, ki nudi dobro zaščito tudi pred najtežjimi bombami, ker jih odbije v stran od zaklonišča. Seveda moramo biti pri tem toliko obzirni, da ne bi poševnine krova usmerili proti sosedu, čigar hiša bi stala morda v neposredni bližini, ker bi ga sicer izpostavili nevarnosti, da bi se odbita bomba razpočila prav v notranjosti njegove hiše. Zasilne izhode napravimo za tako zaklonišče na čelnih straneh in lahko tudi skozi kletno okno hiše, na katero smo prislonili zaklonišče.

Vrečice so platnene, ki jih napolnimo s čimbolj drobnim peskom, povežemo navzkriž s konopcem ali z žico ter jih skladamo tesno drugo k drugi. Njih teža naj z ozirom na priročnost ne presega 50 kg. Ako rabimo vrečice na suhem prostoru, potem bi se mogli poslužiti namesto platna morda tudi trdega papirja, oziroma praznih papirnatih vreč za razpošiljanje cementa.

Slika 1. nam kaže notranjost kletnega zaklonišča, ki ima železobetonski strop dobro podprt z lesom in tla nad njim obložena s štirimi skladi vreč s peskom. Take vrečice so položene tudi ob onem delu vnanjega kletnega zidu, ki moli iz tal, da njegovo odpornost proti bombnim učinkom ne nosijo lesene stropne podpore le-

c) Stene zaklonišča morajo biti najmanj 40 cm debele. Oni del stene, ki tiči v zemlji, bi moral biti še debelejši, ker bi jo sicer bomba, ki bi se zarila v zemljo tik stene, gladko prebila. Odpornejši od opečnih sten so betonski zidovi, če jih povežemo z zabetoniranimi železnimi vezmi.

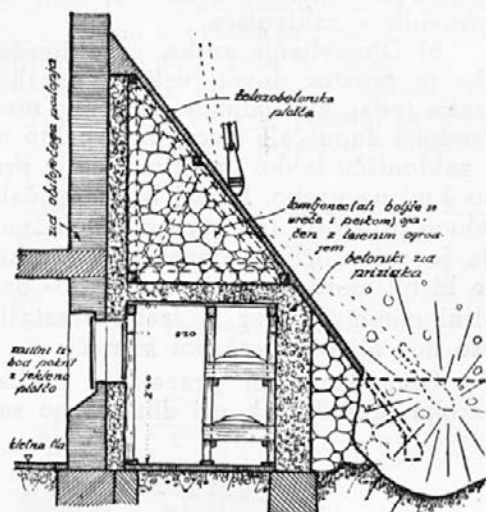
č) Temelji sten zaklonišča morajo segati čim globlje v zemljo. Nekako najmanjša mera za srednje mehka tla bi bila dva metra. Pri pečnastih tleh je umevno, da ta potreba odpade. Računati moramo, da se bomba zarije do štiri ali celo več metrov globoko v zemljo, to je sorazmerno trdoti tal. Ako bi bomba v takem primeru pogodila neposredno blizino zaklonišča, bi izpodkopala preplitki temelj ter s tem porušila steno zaklonišča. Temelje sten zaklonišča moramo torej napraviti dovolj globoko segajoče v zemljo, ali jih moramo naknadno podbetonirati. Lahko si tudi pomagamo z vrečami s peskom, ki jih nad zemeljsko površino poševno obložimo tik zaklonišča.

d) Okna in vrata v zaklonišče se morajo tesno zapirati, da ne bi sicer dobili strupeni plini skozi slabe priprepe vstop v notranjost. Pomagamo si z gumijastimi trakovi ali pa z v olju namočenimi svitkasto povitimi pasovi krp, ki jih pribijemo ob priperah.

Okna pri kletnih zakloniščih moramo od zunaj poševno obložiti z vrečami s peskom ter jih znotraj še posebej zavarovati z močnimi lesenimi pokrovi, ki jih z vijaki tesno skupaj privijemo. Vendar moramo urediti vso utrditev kletnega okna tako, da bi si mogli v skrajni sili iz notranjosti zaklonišča s pomočjo krampa in železne lomilke prebiti izhod na plano; nikdar torej ne smemo vseh oken zazidati.

e) Vstopni prostor (vstopna celica, predprostor, zatvornica) naj bo pred pravim zaklonskim prostorom. To je lahko manjša celica, v kateri bi odlagali zaščitno obleko, plinsko krinko in obutev, preden bi vstopili v zaklonišče, ko bi prišli z ulice. Vsa ta opreznost je potrebna, da ne bi zanesli v notranjost zaklonišča strupenih plinov in hlapov, ki bi se bili na ulici prijeli obleke in obutve ali pa lepelj na podplatih. Zadošča en tak vstopni prostor za več zaklonskih prostorov. V vstopni celici naj bo po možnosti vodovod ali pa večja posoda z vodo, umivalnik, obešalniki za obleko, klop, odprta posoda s klorovim apnom itd. Tudi vrata v to celico se morajo povsem tesno zapirati.

f) Stranišče je nujno potrebno pri vsakem zaklonišču. Računa se nekako na 15 oseb po eno stranišče. Ako ga ne moremo urediti na vodno izplakovanje, si moramo urediti suho stranišče na šoto. Vstop vanj je lahko iz vstopne celice ali pa kar iz zaklonišča, vsekakor mora biti od tega dobro oddeljeno.

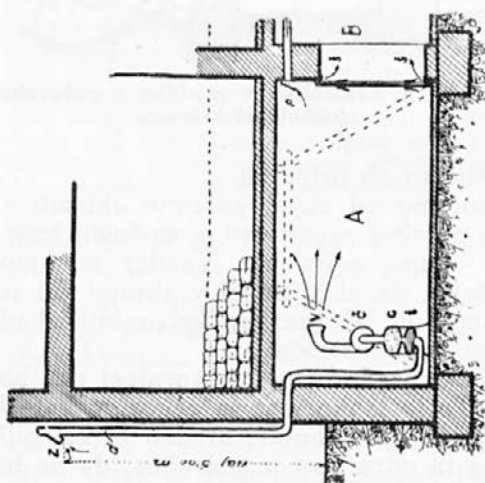

Slika 2. Zaklonišče v prizidku s poševnim (odbojnim) krovom.

g) Instalacije, cevovodi in kanali niso posebno dobrodošli, ako vadijo skozi stene ali tla zaklonišča. Dali bi lahko možnost, da bi dobili strupeni plini pot v notranjost zaklonišča. Tudi puh v bližini zaklonišča razpočene bombe bi si po njih utrl vstop v zaščitni prostor. Vsekakor moramo tudi vse dimovode dobro zapreti proti zakloniščnemu prostoru. Ker je potrebno, da v primeru letalskega napada odklopimo pri varovalkah električni tok za vso hišo, si moramo omisliti poseben vod od varovalk v zaklonišče.

h) Obnavljanje zraka v zaklonišču ne bi bilo neobhodno potrebno, ako je prostor dovolj velik. Vsekakor je potrebno umetno obnavljanje zraka tedaj, ako odpade na osebo manj nego 3 m^3 zaklonske prostornine. Predpisi dopuščajo sicer, da črpalno napravo s cedilom za čiščenje zraka v zaklonišču lahko opustimo, če je preračunana tesno zaprta prostornina po 3 m^3 na osebo, ki naj bi omogočala tri- do štiri in polurno bivanje v takem prostoru. Izkušnja v zadnji španski državljanski vojni so pokazala, da je priporočljivo obnavljanje zraka tudi v takem primeru, izvzemši, če bi bil morda presežek zraka 3- do 4-krat večji kot je navedeni predpisni minimum, ker je treba prestatati v zaklonišču včasih neprekinjeno vso noč ali celo več dni in noči.

Obnavljanje in precejanje zraka je potrebno tudi iz nadaljnjeega vzroka, ker človek pri dihanju ne samo da odvzema zraku za življenje

Slika 3. Obnavljanje zraka s črpanjem skozi cedilo v zaklonišču, z = zajem zraka vsaj 5 metrov nad zemeljsko površino; d = dozvod vnanjega zraka po železni ali azbestnocementni cevi; i = izločevalci za prah in lebdečih snovi iz dovajanja zraka; c = cedilo (filter) za odstranitev strupenih plinov iz dovajanelega zraka; č = črpalka na meh (membrano) ali na vijak (ventilator); v = vstop prečiščenega, svežega zraka v zaklonišče; p = pokrov ali zaklopec cevi za zračenje vstopne celice in stranišča; š = špranje, kjer uhaja slab zrak.

neobhodno potrebni kisik, temveč ga tudi zastruplja z izdihavanjem od zraka težjega ogljikovega dvokisa. Poizkusi so pokazali, da se nakopiči v eni uri, ako je bilo v prostoru po 1 m^3 zraka na osebo, 0,2 % ogljikovega dvokisa, ki človeškemu organizmu razno še dopušča bivanje v prostoru brez motenj in težkoč.

Dihanje v tesno zaprtem prostoru končno zrak tudi ovlažuje in ogreva, kar vse polagoma povzroči, da postane bivanje v takem ozračju neprijetno in celo neznosno. Vročina in ovlaženost povzročata znojenje kože in širjenje neprijetnega vonja od oznojene ali sicer vlažne obleke. Z umetnim obnavljanjem zraka v zaklonišču pa moremo vse to preprečiti ali vsaj omiliti.

Umetno dovajanje prečiščenega zraka ima še nadaljnjo ugodnost, da povzroči v notranjosti zaklonišča nekoliko večji zračni pritisk, nego je zunaj. Zato sili slab zrak pri raznih špranjah ven na prosto

in brani vstop morda s plini zastrupljenemu zraku z ulice v notranjost zaklonišča.

Končno moremo izstopajoči, preveč ogreti in izrabljeni zrak odvajati v vstopno celico in stranišče, ki ju s tem tudi zračimo in branimo pred vstopanjem vnanjega zraka.

Na vsak način moramo tudi v primeru, če smo zaklonišče omislili z umetno prezračevalno napravo, omogočiti zračenje zaklonišča s prepipihom, torej na prirodni način, v času, ko ni sovražnega letalskega napada. Zato naj ima zaklonišče v nasprotnih stenah vrata in okna.

Svežega zraka, ki ga dovaja črpalka cedilu, ne smemo zajemati tik ob zemlji, temveč čim više nad njo, najmanj pa 5 metrov visoko, ker vsebujejo zračne plasti pri tleh mnogo prahu in ostaja v primeru letalskega napada s plini tekoči strup tudi pri tleh.

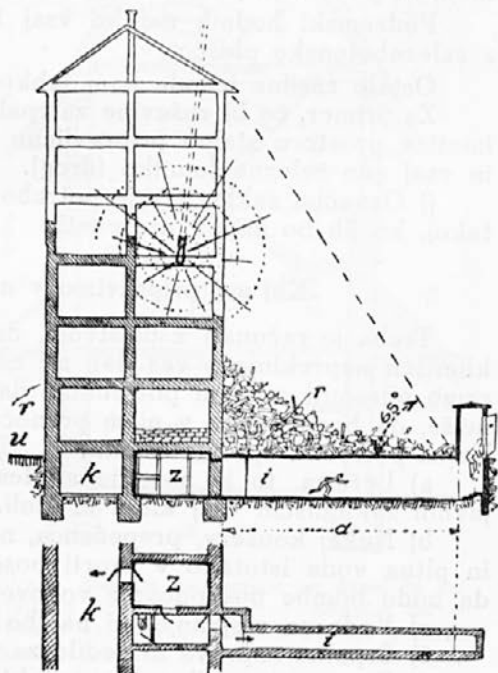
Priporočljivo je, da zajemamo vnanji zrak na tak način, da vstopa skozi vodo, v kateri pušča prah in vsaj deloma tudi strupene pline.

Zrak črpamo s črpalkami na meh (membrano) ali na vijak (ventilator), pri čemer lahko uredimo pogon na elektromotor, na roko ali na nogo. Za pogon z elektromotorjem mora biti vsekakor preskrbljen rezervni tok v akumulatorju ali pa naj bo omogočen pogon črpalke tudi na roko ali na nogo, če bi bil slučajno prekinjen tok v javni električni napeljavi. Na pogon z roko ali z nogo črpamo lahko do 2400 l zraka v minuti, kar zadošča celo za zaklonišča do 50 oseb.

Za črpanje zraka skozi cedilo v zaklonišče se moremo posluževati tudi aparatov, ki jih sicer rabimo za izsesavanje prahu pri čiščenju stanovanja, samo da jih uporabljamo v obratni smeri.

Koliko zraka naj dovaja črpalka v zaklonišče? Poizkusi so dognali, da porabi človek na minuto 13 do 70 l zraka, manj ko miruje, več ako naporno dela. Povprečno lahko računamo s 30 do 50 l dovajanega zraka na osebo v teku vsake minute.

Razsvetljava zaklonišča naj bo, če le mogoče, električna. Ker pa je treba računati z možnostjo, da bodo letalske bombe uničile elektrarno ali pretrgale daljnovid in bi v takem primeru ostali v zaklonišču v temi, je potrebno, da si omislimo nadomestilo, ki naj obstoji iz navadnih električnih žepnih svetilk ali pa iz rezervnega

Slika 4. Prezrez in tloris visokega poslopja z zakloniščem in zasilnim izhodom po hodniku na dvorišče, i = zasilni izhod po hodniku pod zemljo na dvorišče; d = potrebna dolžina hodnika, da izstop iz njega ne zasujejo ruševine, ki jo določa kot 65° ; r = ruševine poslopja; z = zaklonišče, iz katerega vodi hodnik po ovinku; k = kletni prostor, v katerega vodi tudi zasilni izhod; u = ulica.

toka v akumulatorskih baterijah. Iz akumulatorskih baterij izhlapevajo strupeni plini, ki bi kvarili zrak v zaklonišču; zato moramo hraniti take baterije v kakem sosednjem prostoru zunaj zaklonišča. V sili uporabimo lahko bicikel s svetilko na dinamo stroj, ki ga postavimo na stojalo ter poganjamo z nogami.

Nikakor ne pride za razsvetljevanje zaklonišča v poštev petrolejka ali pa sveča. Obedve potrebujeta za izgorevanje kisik, ki bi ga jemali iz itak skromne zaloge zraka v zaklonišču in ga nadomeščali s strupenim ogljikovim dvokisom.

i) Zasilni izhodi so nujno potrebni pri vsakem zaklonišču. Vhod v zaklonišče lahko zasujejo ruševine poslopja, zato naj bo omogočeno, da pridejo zaščitenci na plan skozi zasilne izhode. Vsako zaklonišče mora imeti vsaj en zasilni izhod, ki mora biti na nasprotni strani vhoda. Po možnosti naj bo več zasilnih izhodov. Pri višjih poslopih mora voditi vsaj en tak izhod po rovu toliko daleč na dvorišče, da ruševine poslopja nikakor ne bi mogle prekriti vhoda v rov. Angleži računajo, naj znaša dolžina takega rova toliko, kolikor je dolga kateta pravokotnega trikotnika, ki ga določa poševnica pod 65° od strešnega kapa poslopja.

Podzemski hodnik naj bo vsaj 1.8 m visok, 0.80 m širok in pokrit z železobetonsko ploščo.

Ostale zasilne izhode nam lahko nudijo kletna okna.

Za primer, če bi ruševine zatrpale vse izhode iz zaklonišča, moramo imeti v prostoru stalno pripravljeno orodje, to je nekaj krampov, lopat in vsaj eno železno lomilko (drog).

j) Označba zaklonišča je potrebna, da ga bodo mogli prebivalci najti takoj, ko jih bo napad presenetil.

Kaj naj pripravimo v notranjosti zaklonišča?

Treba je računati z dejstvom, da bomo morda morali prebiti v zaklonišču neprekinjeno ves dan ali celo več dni in noči. Zato si ga moramo opremiti z vsem potrebnim, da nam bo bivanje v njem čim udobnejše, da bomo lahko v njem prenočevali in tudi opravljali manjša dela. Nujna potrebna oprema bi bila:

a) Ležišča, to je postelje ali lesena ležišča, divani, naslonjači in v javnih zakloniščih vsaj klopi in stoli.

b) Nekaj konzerv, prepečenca, nekaj hrane v zaprti kovinski posodi in pitna voda istotako v zaprti posodi. Računati moramo z možnostjo, da bodo bombe poškodovale vodovod.

c) Voda za umivanje, ki naj bo shranjena v zaprtih posodah.

č) Črpalna naprava in cedilo za preskrbo s svežim, zdravim zrakom.

d) Rezervna svetila, n. pr. električne žepne svetilke. Tudi bicikel s svetilko na dinamo stroj bi v sili dobro služil.

e) Nekaj plinskih krink in zaščitna obleka iz gumiranega blaga.

f) Orodje: nekaj krampov in lopat, železna lomilka, dleto, sekira itd.

g) Posoda s klorovim apnom in morda še druga razkuževalna sredstva.

h) Pomožna lekarna in obvezila.

i) Detektor za ugotavljanje strupenega plina, ki pa pride v poštev le za velika zaklonišča.

Hišnim gospodarjem na znanje

Kakor kažejo dogodki v Evropi, nastopi vojno stanje lahko povsem nepričakovano, to je preko noči. Težko bi bilo v zadnjih trenutkih, ko bodo morda že bombe padale na naselja, vse potrebno pripraviti za varnost življenja. Ne moremo zahtevati, da bi državna uprava sama uredila vsakemu posamezniku vse potrebno za njegovo varnost, ker ima država dovolj posla in izdatkov za vojaško pripravljenost. Oblastva bodo pač gradila tudi javna zaklonišča, ki pa bodo namenjena pred vsem onim za začasno zaščito, ki jih bo letalski napad zalotil na ulici. Oblastva bodo posameznim hišnim gospodarjem nudila pač pomoč z nasveti, navodili, načrti in morda revnejšim tudi v obliki podpor v denarju ali materialu. Vsekakor pa mora biti vsakdo sam pripravljen na potrebne žrtve za lastno varnost. Zavedati se moramo, da bo sovražnik tem manj napadal in trošil municijo, čim bolj bomo tudi glede zaklonišč pripravljeni.

Zato je treba:

da pregledamo poslopje in dvorišče ter si izberemo najprimernejši prostor za zaklonišče, ki ga pričnemo takoj smotno utrjevati;

da pripravimo takoj čim večje število vrečic iz jute, starega platna ali papirnatih vrečic od cementnih pošilk;

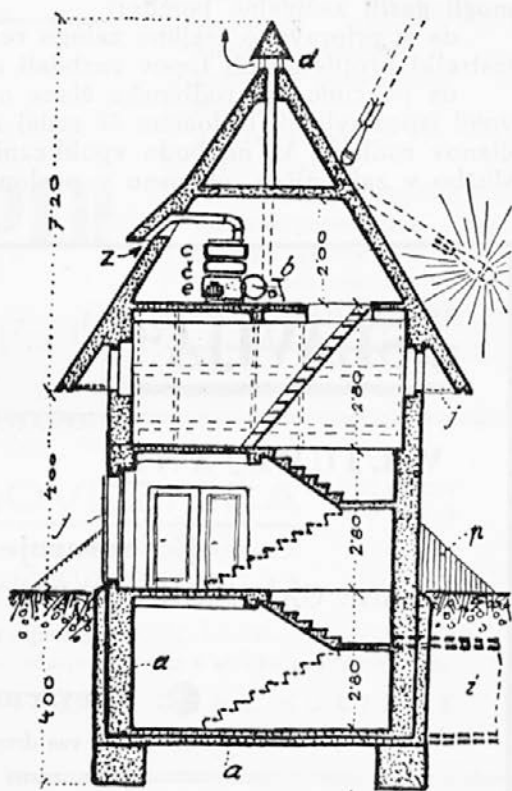
da si pripravimo potrebno zalogo mivke ali drugega peska;

da poskrbimo za tesno zapiranje vrat in oken v zaklonišče, odnosno lesene ali pločevinaste pokrove za okna zaklonišč;

da si pripravimo deske za opaženje stropa v zaklonišču in lesovje za optrje;

da si nabavimo zaprte posode za hrano in vodo; da kupimo plinske krinke in zaščitni krog;

da takoj poskrbimo za to, da bomo mogli v kleti zapreti električni in plinski dovod od cestne napeljave;

Slika 5. Stolpno zaklonišče na dvorišču (za približno 30 oseb). Ako ni mogoče, da si uredimo varno zaklonišče v kletnih prostorih ali v prizidku, potem si pomagamo s posebnim železobetonskim stolpom, zgrajenim v bližini poslopja. Tu je prerez stolpnega zaklonišča, tlorise kleti pritličja in nadstropja glej na sliki št. 4. — a = asfaltna izolacija; j = 15 mm debela jeklena plošča pri vhodnih vratih in pri oknih; i = izhod za silo in zveza do poslopja po podzemnem hodniku; d = dimnik; z = zajem svežega zraka; c = cedilo za čiščenje zraka; č = črpalka; e = elektromotor; b = nadomestni pogon s kolesom; p = zasip s peskom.

i) Detektor za ugotavljanje strupenega plina, ki pa pride v poštev le za velika zaklonišča.

da uredimo poseben odcep električnega voda od glavnega števca in kupimo žepne baterije;

da odnesemo s podstrešja vse vnetljive, to je lesene in papirne stvari;

da prepleskamo podstrešno lesovje proti vnetljivosti;

da opremimo vodovodne pipe v najvišjem nadstropju z navojem ter pripravimo več metrov dolgo gumijasto cev, ki bo omogočila gašenje;

da pripravimo v podstrešju zaboj suhega peska in lopate, da bomo mogli gasiti zažigalne bombe;

da si pripravimo majhno zalogo rezervnih strešnikov, ker nam bodo izstrelki protiletalskih topov razbijali strehe;

da poučimo vse rodbinske člane o vseh nevarnostih, ki jim bomo v vojni izpostavljeni. Določimo že sedaj nekaj ženskih ali starejših moških članov rodbine, ki ne bodo vpoklicani v vojaško službo, za rediteljsko službo v zaklonišču, odnosno v poslopju, za čas letalskih napadov.

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA
V LJUBLJANI

 zavaruje

ČLANE GASILSKIH ČET PROTI POSLEDICAM NEZGOD
pri gašenju, reševalnih delih in društvenih vajah.

 Prevzema

tudi vsa druga zavarovanja, kakor **požar, vlom, šipe**, razna **avtomobilska** zavarovanja, razne kombinacije **življenjskih** zavarovanj i. t. d.

Za vse informacije se obrnite na našega zastopnika v Vašem kraju.

»GASILEC« izhaja vsakega 1. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

KAJ VSE

DOBITE

PRI NAS?

ANT. KRISPER

LJUBLJANA

Mestni trg 26 — Stritarjeva ulica 1-3

pletene
trikotažo
moško perilo
damsko perilo
ovratnike
samoveznice
porcelan
steklo
kuhinsko posodo
kuhinske potrebščine
aktivke
damske torbice
potne kovčege
turistovske potrebščine
toaletne potrebščine
otroške igračke
čevlje vseh vrst
po najnižjih cenah

NOVA KNJIGOVEZNICA

TELEFON
3 9 - 4 3

KARTONAŽNA IN GALANTERIJSKA DELAVNICA
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 13

se priporoča za vezavo vsakovrstnih knjig, brošur, poslovnih knjig
itd. Izdelujemo vse vrste koledarjev ter vsa v stroko spadajoča dela.

SKRBN A IZVRŠITEV / CENE SOLIDNE

Hranilnica Dravske banovine

Centrala: Maribor

Podružnica: Celje

Sprejemamo vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnej-
šemu obrestovanju. Dajemo vsakovrstna posojila. Izvršujemo vse v denarno
stroko spadajoče posle točno in kulantno. — Za vse vloge pri nas jamči
Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

ZOBNI ATELJE
ORDINACIJA

TELEFON 32-96

Dentist

BIEVC JOŽKO

LJUBLJANA, Gosposvetska c. 4
v hiši, kjer je Apoteka Kuralt

Ordinira za zobozdravstvo in zobotehniko
od 9-12 $\frac{1}{2}$ in od 2-5 $\frac{1}{2}$ — Po dogovoru tudi
izven teh ur. — Ob sobotah se ordinira le
do 3. ure popoldne

*

Cene zmerne!

SKLIČUJOČ SE NA TA OGLAS POSEBEN POPUST!

Prva pomoč za vsakoogar

Gasilna brizgalna za vodo in peno
domači patentirani izdelek

Original
Pastor-Berglovka

PASTOR - Zagreb, Gundulićeva 9

Livarna Ogrinc
Ljubljana VII., Jernejeva 47

Najboljše, najuspešnejše in
naicenejše motorne bri-
zgalne za gasilce in spojke
„Knaust“. Ulivam tudi ležaje,
palice in vse strojne dele.

